

บทที่ 3

ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทย
 - 3.1.1 ความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย
 - 3.1.2 พัฒนาการของหมากรุกจีนในสังคมไทย
- 3.2 ลักษณะหมากรุกจีนในสังคมไทย
 - 3.2.1 อุปกรณ์ของหมากรุกจีน
 - 3.2.2 วิธีและกติกาการเล่นหมากรุกจีน
- 3.3 การเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทย
 - 3.3.1 การเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ของหมากรุกจีน
 - 3.3.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น
 - 3.3.3 การแพร่กระจายและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น
 - 3.3.4 การเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เล่น
- 3.4 กิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีน
 - 3.4.1 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน
 - 3.4.2 การจัดการแข่งขันหมากรุกจีน
- 3.5 แนวโน้มของการพัฒนาหมากรุกจีนในสังคมไทย

3.1 ประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทย

3.1.1 ความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย

คนจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย เมื่อสามารถตั้งรกรากแล้วก็จะแต่งงานกับคนไทย และกลายเป็นปรากฏการณ์สำคัญในสมัยนั้น ลูกหลานจากการแต่งงานข้ามเชื้อชาตินี้เรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีน (ซึ่งรัชกาลที่ 6 ทรงเรียก สยามจีนนางกูร) ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีคนจีนอพยพเข้ามามากขึ้น คนจีนที่เข้ามาในประเทศไทยมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย สร้างความตื่นตัวให้กับในประเทศไทย ในหลายด้านจากการนำมาซึ่งความคิด วิถีชีวิต ศิลปะและความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มสีสันและพลังขับเคลื่อนให้สังคมไทย และทำให้วัฒนธรรมจีนหลาย ๆ ด้านกลมกลืนอยู่ในสังคมไทย ทั้งภาษา ศิลปะ การกินการอยู่ เทศกาล เครื่องใช้สอย ความเชื่อ เป็นต้น ซึ่งหมากรุกจีนก็เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่ชาวจีนนำเข้ามาในประเทศไทยและได้เผยแพร่ในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนต่าง ๆ หมดจด ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยแม้ยังไม่มีข้อมูลบันทึกประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทย แต่ได้มีการก่อตั้งองค์การหมากรุกจีนเพื่อดูแลและพัฒนาวงการหมากรุกจีนอย่างต่อเนื่อง องค์การนี้ได้มีบทบาทสำคัญต่อเนื่องมาจนเป็นสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย

ภาพที่ 6 สัญลักษณ์ประจำของสมาคมหมากรุกจีน (เซียงฉี) ประเทศไทย

ที่มา : <http://www.chinesechess.or.th/th>

ประวัติการเข้ามาของหมากรุกจีนในสังคมไทยยังไม่พบบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จึงต้องอาศัยหลักฐานจากคำบอกเล่า โดยบันทึกด้วยปากคำไว้ในเบื้องต้นก่อน เพื่อให้คนรุ่นต่อไป ศึกษาประวัติศาสตร์ได้อย่างชัดเจน สมบูรณ์

จากการสัมภาษณ์ นายประสิทธิ์ พิธิจโสภณพรรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ว่า

“...หมากรุกจีนในสังคมไทยมีมาตั้งนานแล้ว คนจีนนำเข้ามา ประมาณ 70-80 ปี (ราว พ.ศ.2476-2486) สมาคมหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยเริ่มก่อตั้งครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ ค.ศ. 1987 (พ.ศ. 2530) ตอนนี้มีสมาชิกน้อยกว่าคน ประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทยมีมาตั้งยาวนาน แต่ตอนนี้ยังไม่มีข้อมูลบันทึกว่าเข้ามาในปีไหนหรือใคร นำเข้ามา เพราะว่าเมื่อก่อนไม่มีใครบันทึกเรื่องนี้ไว้ ปัจจุบันคนที่รู้เรื่องนี้ อายุสูง จำไม่ค่อยได้ บางคนก็เสียชีวิตไป หลายสิบปีที่ผ่านมาชมรมคนไทย เชื้อสายจีนเป็นองค์การรับผิดชอบเรื่องการพัฒนาหมากรุกจีน จนกระทั่งเมื่อปี 1987 ได้ก่อตั้งสมาคมหมากรุกจีนขึ้นมา...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีน หรือ เซียงฉีเป็นกีฬาทางวัฒนธรรมที่คนจีนอพยพนำเข้ามาในสังคมไทย แม้ขณะนี้ยังไม่มีข้อมูลบันทึกที่เกี่ยวกับประวัติหมากรุกจีนในสังคมไทย แต่ในหมู่ชาวจีนด้วยกันก็มีการเล่นและแพร่หลายอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการเล่นตามศาลเจ้าจีนที่อยู่ในย่านชุมชนจีนอันเป็นวิถีปกติดูอยู่แล้ว

ภาพที่ 7 ผู้เล่นหมากรุกจีนในศาลเจ้า

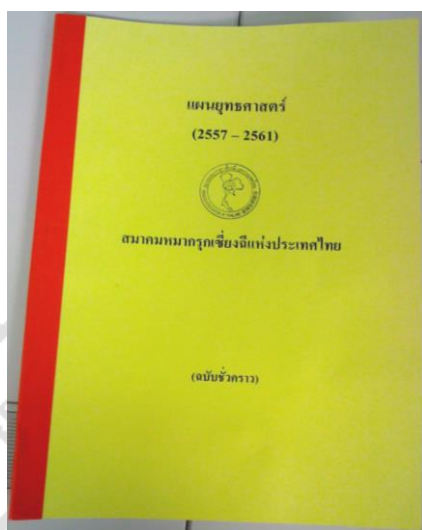
ที่มา : แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย ถ่ายใน พ.ศ. 2544 ณ ศาลเจ้าเจียวเอ็งเปี้ยว (ใกล้โรงแรมแข่งกริลล่า) เขตบางรัก กทม.

ในแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2557-2561) ของสมาคมหมากรุกเชียงใหม่แห่งประเทศไทย(ฉบับชั่วคราว) ได้บันทึกไว้ว่า

“...สมาคมหมากรุกเชียงใหม่ก่อตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1970 (พ.ศ. 2513) โดยเกิดขึ้นจากชุมชนชาวจีนที่เข้ามาอาศัยบรมโพธิสมภารภายในแผ่นดินไทย โดยใช้ชื่อว่า ชมรมหมากรุกจีน ได้ตั้งอยู่ในสมาคมจีนแต่จีว โดยมีคุณเอ็งเช็กเพ็ง เป็นหัวหน้าชมรม ซึ่งในตอนนั้นยังมีสงครามเย็นอยู่จึงยากต่อการเผยแพร่กีฬาชนิดนี้ การเล่นกีฬาชนิดนี้จึงเล่นเฉพาะในสังคมชาวจีนที่อยู่ตามทั่วภูมิภาคไทยจวบจนกระทั่งใน ค.ศ. 1978 (พ.ศ. 2521) สถานการณ์โลกเริ่มคลี่คลายลง กีฬาหมากรุกเชียงใหม่ได้ก่อตั้งเป็นสหพันธ์ขึ้นครั้งแรก ชื่อว่า สหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่เอเชีย โดยมี 5 ประเทศ 2 อาณานิคมร่วมจัดตั้งขึ้น คือ 1. จีน 2. ไทย 3. สิงคโปร์ 4. มาเลเซีย 5. ฟิลิปปินส์ 6. มาเก๊า 7. ฮองกง หลังจากนั้นใน ค.ศ. 1986 (พ.ศ. 2529) ชมรมหมากรุกจีนจึงได้เปลี่ยนสถานะเป็น สมาคมหมากรุกจีน...”

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทย โดยการเล่นหมากรุกจีนเกิดขึ้นจากชุมชนชาวจีนที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทย ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นว่าเมื่อเวลาผ่านไป หมากรุกจีนมีความสำคัญมากขึ้น สืบเนื่องจากชมรมหมากรุกจีนที่อยู่ในสมาคมจีนแต่จีว พัฒนาเป็นสมาคมหมากรุกเชียงใหม่แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือระดับนานาชาติอีกด้วย โดยที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกก่อตั้งสหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่เอเชีย

ภาพที่ 8 หนังสือแผนยุทธศาสตร์ฉบับชั่วคราว (2557-2561) สมาคมหมากรุ๊กจิ้น (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย

ที่มา : Fei Jun (กุสุมา) ถ่ายเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2556 ณ สำนักงานสมาคมหมากรุ๊กจิ้น (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย

เนื่องจากผู้เล่นส่วนใหญ่ไม่มีความรู้และไม่สนใจเรื่องราวของหมากรุ๊กจิ้นว่ามีประวัติความเป็นมาและเผยแพร่ในสังคมไทยเมื่อใด และผู้นำเข้าเล่นเป็นคนแรกคือใคร ส่วนใหญ่รู้แต่สาเหตุที่เล่นหมากรุ๊กจิ้น คือ ตอนเด็ก ๆ ไม่มีของเล่นอย่างอื่น หรือเห็นผู้ใหญ่ในชุมชนเล่นกัน เลยได้รู้จักและเรียนรู้วิธีการเล่นจากผู้ที่เล่นหมากรุ๊กจิ้น

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมาและสาเหตุของการเล่นหมากรุ๊กจิ้นในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนแคะ ตอนเด็ก ๆ ที่บ้านไม่มีอะไรให้เล่น ผมเห็นผู้ใหญ่ในชุมชนเล่นหมากรุ๊กจิ้นเลยไปยืนดูผู้ใหญ่เล่น เนื่องจากวิธีการเล่นหมากรุ๊กจิ้นง่าย ๆ ไม่ยาก ผมก็เลยเล่นเป็นต่อมาก็ชวนเพื่อนมาแข่งกันเพื่อฆ่าเวลา สนุกดี แต่เท่าที่ผมรู้ เหมือนไม่มีข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวกับประวัติของหมากรุ๊กจิ้นในสังคมไทย เพราะว่าคนที่รู้ส่วนใหญ่จะเสียชีวิตไปแล้ว...”

นายฮวางรู่เตี้ยน (黃瑞簾) (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นมาของการเล่นหมากรุ๊กจิ้นในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ไม่รู้เลย แต่น่าจะมีมาตั้งนานแล้ว ผมตอนสมัยเด็กเห็นผู้ใหญ่ที่อยู่แถวบ้านเล่นกัน เลยได้เรียนรู้วิธีการเล่น แต่ไม่เคยสนใจเรื่องประวัติอะไรบ้าง แค่เล่นเพื่อสนุกสนาน หลายสิบปีก่อนที่บ้านไม่มีของเล่น เล่นหมากรุ๊กจิ้นไม่ต้องเสียตั้งค์...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้เล่นไม่ทราบความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย แต่หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่ได้รับความนิยมในสมัยก่อน และหมากรุกจีนสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นต่อ ๆ ไป และเป็นการเรียนรู้ที่ใช้เป็นกิจกรรมกีฬานันทนาการภายในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนด้วยกัน

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ในโรงเรียนมีชมรมหมากรุกจีน ครูสอนภาษาจีนจะมีการเปิดชุมนุมจีนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสวัฒนธรรมจีน ถ้าใครสนใจก็สามารถไปเรียน แคนั้นเอง... ส่วนประวัติของหมากรุกจีนในสังคมไทยไม่รู้เลย...”

เด็กชายภูเบศ ธาราธนะกุล (5 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นมาของการเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ไม่รู้ครับ ผมเล่นหมากรุกจีนแค่ปีเดียวเอง ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีน คุณปู่สอนให้ แต่ว่าผมก็ไม่ได้เล่นบ่อย ๆ แค่เล่นกับคุณปู่เท่านั้น ตอนนี้ไม่มีเพื่อนเล่นเป็น พวกเพื่อนก็ไม่สนใจเรื่องนี้ ถ้ามีเวลาว่างพวกเขา ก็จะชวนไปเล่นเกม เล่นดนตรี...”

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้เล่นหมากรุกไม่มีความรู้เกี่ยวกับประวัติการเล่นหมากรุกจีน แต่ก็ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษจากคนจีน และมีการเผยแพร่ไปสู่คนไทยโดยเฉพาะในสถานศึกษา ดังที่ เยาวชนรุ่นใหม่ในการเล่นหมากรุกจีนเพื่อความสนุกสนาน และมีเยาวชนรุ่นใหม่แต่ก็มีจำนวนน้อยที่สนใจเล่นหมากรุกจีน เพราะเยาวชนมีของเล่นหลากหลาย จึงทำให้หมากรุกจีนไม่ได้รับความนิยมในกลุ่มเยาวชนในปัจจุบันมากเท่าที่ควร

สรุปว่า การเล่นหมากรุกจีนในประเทศไทยไม่มีความเป็นมาที่ชัดเจน เนื่องจากไม่มีการจัดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร คนส่วนใหญ่สนใจเล่นหมากรุกจีนเพื่อความสนุกสนานเป็นการพักผ่อนในเวลาว่าง จึงไม่สนใจศึกษาค้นคว้าบันทึกประวัติศาสตร์หมากรุกจีน มีแต่ประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าทราบเพียงว่า อย่างน้อยเมื่อ 70-80 ปีมาแล้ว (นับจาก พ.ศ. 2556) คนจีนอพยพในประเทศไทยนิยมเล่นหมากรุกจีนเพราะไม่มีของเล่นอย่างอื่น ๆ และสนใจว่าเป็นกิจกรรมนันทนาการทั่วไปเท่านั้น จึงไม่สนใจเรื่องของประวัติความเป็นมา เมื่อเด็กเห็นผู้ใหญ่ในบ้านหรือในชุมชนเล่น ก็ดูและเล่นตาม แต่ปัจจุบันการเล่นหมากรุกจีนได้รับการส่งเสริมมากขึ้นจากระบบการศึกษาที่ทำให้โรงเรียนพยายามแสวงหาการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมจีน ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะหมากรุกจีน

3.1.2 พัฒนาการของหมากรุกจีนในสังคมไทย

เมื่อก่อนการเล่นหมากรุกจีนนิยมเล่นกันในชุมชน ศาลเจ้า ร้านกาแฟ และสวนสาธารณะ ในละแวกบ้าน ตามชุมชนชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน เมื่อมีเวลาว่างจากการทำมาหากินเลี้ยงชีวิต นอกจากการทำมาหากินเลี้ยงชีวิตแล้ว ก็คือการสร้างความเป็นกลุ่มก้อนให้แข็งแรงมั่นคง ตามวิถีของชาวจีนที่อพยพอยู่ในดินแดนใหม่นี้ ชาวจีนจึงมีการรวมตัวกันเพื่อสร้างกิจกรรมร่วมกัน ทั้งด้านความเชื่อ การทำกุศล อาชีพ และนันทนาการอื่น ๆ เช่น เมื่อ พ.ศ. 2513 จัดตั้งชมรมหมากรุกจีนภายใต้สมาคมจีนแต่จีว ต่อมาวันที่ 18 เดือนมกราคม พ.ศ. 2530 มีการก่อตั้งสมาคม

หมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยขึ้นมา เริ่มมีการจัดการแข่งขันการเล่นหมากรุกจีนอย่างเป็นทางการ และสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้เผยแพร่การเล่นหมากรุกจีนตามชุมชนและสถาบันการศึกษา และยังจัดพิมพ์หนังสือเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย และส่งหนังสือให้สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) ภูมิภาคพื้นเอเชีย ยุโรป อเมริกา และสมาคมต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้ง 73 จังหวัด

การดำเนินงานดังกล่าวช่วยให้หมากรุกจีนมีการกระจายไปทั่วประเทศ จนกระทั่งในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2555 ทางสมาคมในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี มีมติเปลี่ยนชื่อสมาคมจากชื่อเดิม สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย เปลี่ยนเป็นสมาคมหมากรุกจีนเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทย และใน พ.ศ. 2556 ได้รับการบรรจุเป็นกีฬาและส่งเสริมกีฬาจากทางการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ทำให้หมากรุกจีนได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการจากรัฐบาลไทย อีกทั้งสมาคมหมากรุกจีนเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทยได้จัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่การเล่นหมากรุกจีนทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ

จากข้อมูลรายชื่อนายกสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าหมากรุกจีนได้รับการสนับสนุนจากคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนที่มีฐานะดี ทำให้เห็นว่ากีฬาหมากรุกจีนได้รับความนิยมจากคนที่มีฐานะแตกต่างกัน รวมทั้งคนไทยที่สนใจเล่นหมากรุกจีนอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงมีการก่อตั้งสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยขึ้นมา หมากรุกจีนได้รับการเผยแพร่ในโรงเรียนและชุมชนต่าง ๆ สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมหมากรุกจีนมากมาย มีการบริหารงานโดยนายกสมาคม ตามลำดับดังนี้

ปี 2529-2533 นายประสิทธิ์ พิณีโสภณพรณ

ปี 2533-2537 นายกังวาลย์ ตันติพิพัฒน์พงษ์

ปี 2537-2538 นายสง กัญจนชูศักดิ์

ปี 2538-2552 นายกำพล พิณีโสภณพรณ

ปี 2552-2554 นายประเสริฐ พูนอำนาจ

ปี 2554-ปัจจุบัน นายประสิทธิ์ พิณีโสภณพรณ

โดยมีนายกสมาคมกิตติมศักดิ์อีก 4 คน คือ

Mr.Waing Kong Ho

นาย ประยูร รินธนาเลิศ

นาย ณรงค์ศักดิ์ พุทธพรมงคล

นาย กำพล พิณีโสภณพรณ

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเผยแพร่ของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ปกติเล่นกับคนในชุมชน หรือมาเล่นที่สวนลุม ถ้าว่างก็จะมาทุกวัน จะมาประมาณบ่ายโมงหรือบ่าย 2 โมง แล้วเล่นจนถึง 5 โมงเย็นก็กลับบ้าน เพราะว่าหลังจากนั้นฟ้าเริ่มมืดแล้ว คนแก่ ๆ อย่างเรา จะมอง

ไม่ค่อยเห็น เล่นไม่ได้แล้ว แถวเยาวราชก็มีคนเล่นหมากรุกจีน และหลาย
คนเล่นเก่งด้วย...”

ภาพที่ 9 บริเวณเกาะลอย สวนลุมพินี ชุมรมหมากรุกจีน

ที่มา : Fei Jun (กุสุมา) ถ่ายเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2556 ณ สวนลุมพินีเกาะลอย

ภาพที่ 10 ผู้เล่นหมากรุกจีนในสวนลุมพินีเกาะลอย

ที่มา : Fei Jun (กุสุมา) ถ่ายเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2556 ณ สวนลุมพินีเกาะลอย

นายวราภา มงคลรัตนมณี (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเผยแพร่ของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ผมเพิ่งมาถึงกรุงเทพฯ ไม่กี่เดือนนี้ มีเพื่อนบอกว่าที่สวนลุมพินี
มีคนเล่นหมากรุกจีน ผมก็เลยมาดู เห็นมีคนเล่นเยอะก็เลยร่วมเล่น
ด้วย ...”

เด็กชายภูเบศ ธาราธรชนะกุล (5 กันยายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเล่นหมากรุกจีนในปัจจุบัน ได้เล่าว่า

“...ตอนนี้ไม่ค่อยเห็นคนเล่นหมากรุกจีนแล้ว วิทยุรุ่นที่เล่นเป็นส่วนใหญ่
ก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีน แต่แถวบ้านผมไม่ค่อยมีเพื่อนเล่น เมื่อก่อนบ้าน
ผมอยู่แถวเยาวราช แต่ย้ายออกมาหลายปีแล้ว...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากกรุกจีนมีพัฒนาการจากการบริหารงานของสมาคมหมากกรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย โดยการจัดกิจกรรมและการเผยแพร่ตามชุมชนชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีน และสวนสาธารณะ ผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ผู้เล่นหมากกรุกจีนจะใช้เวลาว่างมาเล่นจะไม่รบกวนเวลาทำงาน เพราะการเล่นหมากกรุกจีนทำให้ผู้เล่นได้ใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์ ได้พักผ่อนและฝึกสมองไปในตัว แต่ส่วนใหญ่จะเป็นผู้เล่นในวัยสูงอายุและแหล่งที่นิยมเล่นในย่านเยาวราช และที่สวนสาธารณะลุมพินี กรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตาม แม้หมากกรุกจีนจะได้รับความนิยมในหมู่ชาวไทยเชื้อสายจีน แต่เมื่อรัฐบาลไทยยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีนโยบายต่อต้านจีนคอมมิวนิสต์ ทำให้การเล่นหมากกรุกจีนกลายเป็นวัฒนธรรมต้องห้าม เหมือนวัฒนธรรมจีนหลาย ๆ ด้าน

นายฮวงรุ่งเตี้ยน (黄瑞簪) (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

“...ผมยังจำได้สมัยเด็กมีช่วงหนึ่งที่รัฐบาลไทยห้ามประชาชนเรียนรู้เรื่องที่เกี่ยวข้องกับจีน ห้ามเรียนภาษาจีน ห้ามทำเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตอนนั้น แถว ๆ บ้านผม ถ้าใครจะเรียนภาษาจีนก็ต้องแอบเรียน นี่ก็คือสาเหตุส่วนหนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลัง ๆ พูดภาษาจีนไม่ได้ ในช่วงนั้นผู้เล่นหมากกรุกจีนก็ลดลง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เมื่อจีนแผ่นดินใหญ่เปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ รัฐบาลไทยหวาดระแวงภัยจากจีน จึงได้ควบคุมการศึกษาเรื่องจีนคอมมิวนิสต์ทุก ๆ ด้าน รัฐบาลไทยมักจะมองเรื่องคอมมิวนิสต์กับเรื่องจีนว่าเป็นเรื่องเดียวกัน ทำให้การเล่นหมากกรุกจีนในยุคนั้นถูกห้ามไปด้วย แสดงให้เห็นถึงปัญหาทางการเมืองที่มีส่วนที่เป็นอุปสรรคในการสืบทอดและเผยแพร่การเล่นหมากกรุกจีน ในฐานะที่เป็นเรื่องราวและวัฒนธรรมจีน

ในยุคที่เทคโนโลยีเจริญก้าวหน้า ทำให้หมากกรุกจีนได้รับการเผยแพร่มากขึ้น เพราะเล่นที่บ้านก็ได้ เล่นคนเดียวก็ได้ แต่ก็ไม่ได้เท่ากับไปเล่นที่สมาคม

นายยุทธชัย เดชะวนากร (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเผยแพร่ของหมากกรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ในประเทศไทยผู้เล่นหมากกรุกจีนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ปัจจุบันนี้วัยรุ่นไม่สนใจเรื่องนี้ พวกเขาชอบเล่นคอมพิวเตอร์เล่นเกม บ้านผมมีแต่ผมเล่น เมื่อก่อนต้องทำงานไม่ค่อยได้เล่น ตอนนี้เกษียณแล้ว ถ้ามีเวลาว่างก็เล่น ชอบเล่นที่สมาคม เพราะมีเพื่อนเล่นเยอะ บางที่ฝนตกไปไหนไม่ได้ก็เล่นที่บ้าน เล่นคนเดียว เพราะว่าที่บ้านไม่มีใครเล่นเป็น บางทีหลานจะช่วยเปิดคอมพิวเตอร์ให้เล่น ตอนนี้มีเกมหมากกรุกจีนออนไลน์สามารถเล่นกับคนอื่น...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากกรุกจีนในปัจจุบันเป็นกิจกรรมของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รับความนิยมของผู้สูงอายุ แต่ลูกหลานชาวจีนรุ่นหลังมักจะไม่สนใจ นำแต่เมื่อมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็ได้มีส่วนช่วยเผยแพร่การเล่นหมากกรุกจีน เช่น เกมหมากกรุกจีนออนไลน์ จึงเป็นพัฒนาการของหมากกรุกจีนอีกรูปแบบหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยจึงทำงานเชิงรุกมากขึ้น เพื่อให้วัฒนธรรมนี้เผยแพร่กว้างขวางขึ้นโดยการจัดกิจกรรมหลายอย่าง โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

นายประสิทธิ์ พิณีโสภณพรรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเผยแพร่ของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“ปีที่แล้วเมื่อวันที่ 12-16 ธันวาคม 2555 ปีสมาคมมีการจัดการแข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทย การแข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมเงินรางวัลรวม 2 แสนบาท ปีนี้น่าจะมีการจัดการแข่งขันอีก แต่ตอนนี้ยังไม่แน่ เนื่องจากสมาคมมีความประสงค์ที่จะขยายกิจกรรมการกีฬาหมากรุกจีน ให้แก่คนไทยได้เรียนรู้และทดลองที่จะลองเล่น ทางสมาคมจึงมีการแจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกฟรี ให้แก่ สมาคม สโมสร สถาบัน ชมรม และทางโรงเรียนหากมีความสนใจติดต่อสอบถามและขอชุดหมากรุกได้ นอกจากนี้สมาคมยังได้ร่วมมือกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ส่งครูฝึกสอนไปสอนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ให้เด็กไทยได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการเล่นหมากรุกจีน...”

นายสุระ สิ้นสุยสกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาการของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ทางสมาคมมีเว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และมี Facebook ด้วย ผู้สนใจสามารถเข้าไปดูได้ เมื่อสมาคมมีกิจกรรมก็จะโพสต์รูปภาพและข้อความลงในเว็บไซต์ เพราะว่าคนรุ่นใหม่ไม่มีใครใช้อินเทอร์เน็ตไม่เป็น อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่ดีในการเผยแพร่หมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมากรุกจีนในสังคมไทยมีช่องทางการเผยแพร่หลายช่องทาง และปัจจุบันยังได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย ทำให้หมากรุกจีนได้เผยแพร่ในสังคมไทยเป็นอย่างดี เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ หมากรุกจีนเป็นกีฬาที่สะท้อนวัฒนธรรมจีนที่สอดคล้องกับการเรียนภาษาจีนของเยาวชนไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ด้วย ดังเห็นได้จากการที่สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้ส่งครูฝึกสอนไปฝึกสอนการเล่นหมากรุกจีนที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ทำให้เด็กไทยได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการเล่นหมากรุกจีน และยังสนับสนุนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยให้จัดการแข่งขันในวันที่ 27-28 ตุลาคม พ.ศ. 2555 ในพิธีเปิดการแข่งขันหมากรุกจีน ณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นายสมบัติ ศรีประเสริฐ (27 เดือน ตุลาคม 2555) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการแข่งขันหมากรุกจีนครั้งนี้ ได้เล่าว่า

“...แนวความคิดการจัดการแข่งขันครั้งนี้ เพราะว่าประเด็นแรก กีฬาหมากรุกจีนเป็นกีฬาที่น่าสนใจและเป็นกีฬาอาจจะมีความน่าสนใจสำหรับในประเทศไทย แต่โรงเรียนมัธยมศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลาย การจัดการ

แข่งขันครั้งนี้ทำให้นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เข้าใจและเรียนรู้กฎและกติกาการเล่นหมากรุกจีนเป็นอย่างดี จุดประสงค์จริง ๆ ในการจัดการแข่งขันครั้งนี้ คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเป็นโรงเรียนชายล้วน มีจำนวนเด็ก 4,000 คนได้มีกีฬาอีกประเภทหนึ่งขึ้นมาสำหรับใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ประเด็นที่สอง โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เปิดโครงสร้างภาษาจีนขึ้นมา และมีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเกี่ยวข้องกับประเทศจีนมากขึ้น จึงต้องการที่จะเรียนรู้กีฬาของจีน เพื่อให้เด็กใช้สำหรับในเวลาว่าง...”

นายยุทธชัย เตชะวนากร (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการร่วมมือส่งเสริมกีฬาหมากรุกจีนกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้เล่าว่า

“...หลังจากวันที่วันที่ 12 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 หมากรุกจีนได้รับการบรรจุเป็นกีฬาและส่งเสริมกีฬาจากทางการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้รับเงินส่งเสริมกิจกรรมจากรัฐบาล ทางสมาคมก็ได้ร่วมมือกับโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยส่งครูฝึกสอนไปที่โรงเรียน เพื่อสอนนักเรียนเล่นหมากรุกจีน อันนี้ถือว่าเป็นช่องทางสำคัญที่ส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีน ทำให้เด็กเยาวชนไทยได้รู้จักกีฬาหมากรุกจีน นักเรียนที่เข้าร่วมมีประมาณ 40-50 คน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หลังจากได้รับสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้หมากรุกจีนได้รับการยอมรับจากสถาบันการศึกษามากขึ้น ซึ่งผลักดันให้กีฬาหมากรุกจีนให้เข้าสู่กลุ่มเยาวชนและเกิดคุณค่าแก่สังคม ช่วยให้เด็กและเยาวชนไทย ได้รู้จักใช้เวลาว่างอย่างมีประสิทธิภาพ มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ พัฒนาการด้านปัญญา ช่วยให้ตัวผู้เล่นฝึกทักษะสมองพัฒนาศักยภาพด้านการวางแผน คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ฝึกสมาธิด้านการจดจำจินตนาการ ไหวพริบ

ภาพที่ 11 นายประสิทธิ์ พิณีจโสภณพรรณ นายกสมาคมฯ กำลังสอนวิธีการเล่นหมากรุกจีนแก่นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ที่มา : สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย

เด็กหญิงกัญญาภัค เหล่านิไล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้สึกที่ได้เรียนวิธีการเล่นหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...ที่โรงเรียนมีวิชาภาษาจีน ครูได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน เเทมนี้มีการสอนการเล่นหมากรุกจีน หนูกับเพื่อนก็เลยสนใจ อยากรู้ว่ามันเป็นอย่างไรและฝึกตัวเอง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันโรงเรียนไทยให้ความสำคัญกับภาษาจีนโรงเรียนเปิดสอนวิชาภาษาจีน ซึ่งเป็นช่องทางการส่งเสริมจีนศึกษาและบริบทที่เกี่ยวข้องให้กับเยาวชนไทยที่ดี ทำให้เยาวชนไทยรู้จักและสนใจเรื่องจีนมากขึ้น

พัฒนาการของหมากรุกจีนมีการเผยแพร่ในชุมชน ศาลเจ้า และในสวนสาธารณะต่าง ๆ หรือจำกัดในวงแคบ ๆ แต่ปัจจุบันนี้มีการเผยแพร่ที่โรงเรียนและชมรมวัยรุ่น ทำให้คนรุ่นใหม่ได้รู้จักและให้ความสนใจกับหมากรุกจีน การเผยแพร่ทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่แสดงถึงพัฒนาการของหมากรุกจีน ที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาวงการหมากรุกจีนในสังคมไทยอย่างต่อเนื่อง

3.2 ลักษณะหมากรุกจีนในสังคมไทย

หมากรุกจีนเป็นเกมกีฬาที่มีลักษณะเป็นการต่อสู้ชนิดหนึ่ง โดยผู้เล่นสองฝ่ายต้องใช้สติปัญญาและสมาธิในการเดินหมาก เพื่อเอาชนะคู่แข่งกัน หมากรุกจีนมีที่มาจากการจัดทัพสงครามในสมัยโบราณ ลักษณะของหมากรุกจีนในประเทศไทยเหมือนกับหมากรุกจีนในประเทศจีน ประกอบด้วยกระดานกับตัวหมาก ตัวหมากรุกจีนมีทั้งหมด 32 ตัว แบ่งเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ฝ่ายสีดำ (บางที่เป็นสีเขียว) และฝ่ายสีแดง แต่ละฝ่ายต่างมีตัวหมาก 16 ตัว แต่ละตัวหมากต่างมีตำแหน่งของตัวเองบนกระดานมีรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส บนกระดานมีเส้นแบ่งเขตกองทัพทั้งสอง เรียกว่า “เจียเหอ” ทั้งสองฝ่ายจะมีเส้นตัดกันทั้งหมด 90 จุด หรือ 9 คูณ 10 ลักษณะการวางหมาก หมากรุกจีนนั้นจะวางตรงจุดตัดของเส้น ส่วนวิธีการเดินของตัวหมากก็เหมือนกัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3.2.1 อุปกรณ์ของหมากรุกจีน

อุปกรณ์ของหมากรุกจีนประกอบด้วยกระดาน ตัวหมาก และกล่องสำหรับใส่ตัวหมาก ตามทั่วไปจะมีสองแบบ คือ ชุดหมากรุกจีนไม้ และชุดกระดานหมากรุกจีนพลาสติก ตัวหมากรุกจีนมีทั้งหมด 32 ตัว คือ สว้ายหรือเจียง 1 ตัว (นายพล) ชือ 2 ตัว (ขุนนาง) เซียง 2 ตัว (เสนาบดี) หม่า 2 ตัว (ม้า) จวี 2 ตัว (รถ) เฟ่า 2 ตัว (ปืนใหญ่) ปิงหรือจุก 5 ตัว (ทหาร) บนกระดานมีเส้นแบ่งเขตกองทัพทั้งสอง เรียกว่า “เจียเหอ” ทั้งสองฝ่ายจะมีเส้นตัดกันทั้งหมด 90 จุด

นายฮวงรุ่งเตี้ยน (黄瑞肇) (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับอุปกรณ์ของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...อุปกรณ์ของหมากรุกจีนที่มีขาย ส่วนใหญ่เป็นหมากรุกแบบไม้ และหมากรุกแบบพลาสติก เนื่องจากผมชอบเล่นหมากรุกจีนมากและทำมาค้าขายระหว่างไทยจีน เลยได้ซื้อชุดหมากรุกจีนจากประเทศจีนมาวางไว้ที่นี่ให้พวกเขาเล่นกัน ชื่อมาลิกว่าชุดก็เล่นได้หลายปี ไม่แพงเลย ชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติกจะดีกว่า เพราะว่าถ้าทำจากไม้จะเสื่อง่าย ถ้าฝนตกก็จะเสีย แต่ว่าชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติกจะมีคนมาขโมยครับ ปีนี้

สมาคมหมากรุกจีนมีการแจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกฟรีให้พวกเรา เราไม่ต้องซื้อเอง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า อุปกรณ์ของหมากรุกจีนในสังคมไทยไม่ได้ต่างจากประเทศจีน เพราะใช้อุปกรณ์ของหมากรุกจีนที่เล่นสามารถซื้อจากประเทศจีน ชุดหมากรุกจีนที่ได้รับความนิยมคือชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติก ราคาถูก พกพาสะดวกและใช้ได้นาน

นายวรภา มงคลรัตนมณี (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้เล่าว่า

“...อุปกรณ์ของหมากรุกจีนเหมือนกัน เพราะว่าบางคนเขาก็ซื้อมาจากประเทศจีน แล้วการเล่นหมากรุกจีนยังมีการแข่งขันระดับสากล ถ้าแต่ละประเทศไม่เหมือนกันก็แข่งขันกันไม่ได้ สมัยก่อนชุดหมากรุกจีนทำจากหินหรือไม้ ปัจจุบันส่วนใหญ่ทำจากพลาสติก เพราะว่าเก็บได้นานและน้ำหนักเบา ไม่ค่อยเห็นชุดหมากรุกจีนแบบหิน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การเล่นในสมัยก่อนมีชุดหมากรุกจีนแบบหินและชุดหมากรุกจีนแบบไม้ เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ทำให้วัตถุดิบที่ผลิตอุปกรณ์ของหมากรุกจีนก็มีการพัฒนา จึงมีการผลิตชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติก เก็บง่ายใช้ได้นาน

นายสุระ สิริยศกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับอุปกรณ์ของหมากรุกจีนในสังคมไทย ได้เล่าว่า

“...ไม่ได้ต่างกัน เพราะว่าหมากรุกจีนมีการจัดการแข่งขันระดับนานาชาติ เราไปแข่งที่ต่างประเทศก็ไม่ได้เห็นต่างกัน อาจจะมีวัตถุที่ทำต่างกัน แต่ยังไงก็มีตัวหมาก กระดานและกล่อง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าอุปกรณ์ของหมากรุกจีนเหมือนกันทั่วโลก ชุดหมากรุกจีนประกอบด้วย ตัวหมาก กระดานและภาชนะเก็บ แต่วัตถุที่ใช้ในการผลิตชุดหมากรุกจีนจะเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค

3.2.2 วิธีและกติกาการเล่นหมากรุกจีน

จากเอกสารของสมาคมหมากรุกจีน (เซียนฉี) แห่งประเทศไทย ได้อธิบายวิธีการเล่นหมากรุกจีนและกติกาการเล่นหมากรุกจีนมีกำหนดตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงปัจจุบัน วิธีและกติกาการเล่นหมากรุกจีนง่าย ๆ สามารถเรียนรู้ด้วยตัวเอง ถ้าฝึกเล่นบ่อย ๆ จะมีการพัฒนาเรื่อย ๆ วิธีการเดินของแต่ละตัวหมากมี ดังนี้

ตัวหมาก สว้ายหรือเจียง (นายพล) มีตำแหน่งเป็นจอมทัพหรือนายพลทั้งสองฝ่าย การเดินได้แนวตั้งและแนวนอนอยู่ภายในขอบเขตของวังเดินได้ที่ละก้าวเท่านั้น

ตัวหมาก ซื่อ (ขุนนาง) เดินแบบทะแยงมุมขอบเขตอยู่ภายในวังเท่านั้นห้ามเดินออกด้านนอก หน้าที่ของซื่อมีชัดเจนคือช่วยป้องกันสว้ายหรือเจียง

ตัวหมาก เซียง (เสนาบดี) เดินแบบทะแยงมุมในรูปข้าวหลามตัด 2 รูปต่อกันและไม่สามารถเดินข้ามเขตของฝ่ายตรงข้ามได้หรือเดินอยู่ในฝั่งตนเองนั่นเอง “เกะเฉียคา” หรือหมายความว่าขวางการเดินของตัวหมากเซียงที่เรียกว่า “หักขาช้าง” ทำให้ไม่อาจกินหมากตัวอื่นหรือเดินหมากต่อไปได้อีก

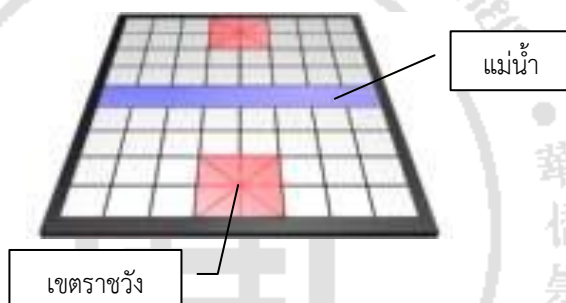
ตัวหมาก หม่า (ม้า) เดินแบบทแยงมุมหรือเป็นรูปตัว “L” แต่เมื่อมีหมากตัวอื่นมาขัดขวาง จะทำให้ไม่สามารถเคลื่อนที่หรือเดินไปในทิศทางที่ถูกขวางหรือ “ขัดขวาง” ได้

ตัวหมาก จวี (รถ) เดินได้ทั้งแนวตั้งและแนวนอน

ตัวหมาก เฟ่า (ปืนใหญ่) เดินได้ทั้งแนวตั้งและแนวนอนเหมือนกัน แต่เมื่อจะกินหมากของฝ่ายตรงข้ามนั้นจะต้องมีหมากตัวอื่นของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตั้งอยู่ใกล้หรือไกลไม่สำคัญมาขวางกั้นไว้เท่านั้น

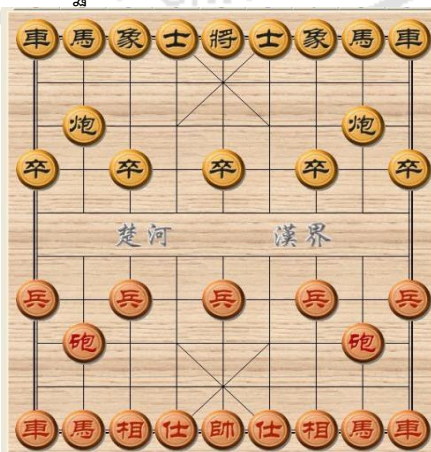
ตัวหมาก ปิงหรือจุก (ทหาร) ก่อนที่ยังไม่ข้ามไปเขตของอีกฝ่ายตรงข้ามข้ามจะเดินแนวตรงตลอดเดินถอยหลังไม่ได้ และเดินได้ที่ละตาหรือก้าวเดียว การกินหมากหรือฝ่ายตรงข้ามก็กินตามแนวตรง อีกประการหนึ่งจุกต้องเดินข้ามเขตของฝ่ายตรงข้ามก่อนจึงสามารถเดินและกินฝ่ายตรงข้ามตามแนวนอนได้ แต่ยังไม่สามารถเดินถอยหลังเช่นเดิม มีอำนาจและขอบเขตเมื่อข้ามไปอีกฝั่งแล้วถ้ารู้จักใช้จะสามารถเป็นตัวที่สร้างแตกต่างของเกมได้

การวางหมาก : วางบนจุดเส้นตัดในกระดานหมากรุก ดังภาพต่อไปนี้

จากภาพแสดงพื้นที่การเดินตัวหมากแบ่งเป็นพื้นที่ 1)แม่น้ำที่คั่นระหว่าง 2 กองทัพ ตัวหมากที่สามารถเดินข้ามแม่น้ำฝั่งคู่แข่งได้มี ตัวหมากจวี หม่า เฟ่า และปิงหรือจุก ตัวหมากที่ข้ามไม่ได้คือ เซียง ซื่อและสว้ายหรือเจียง 2)เขตราชวัง เป็นพื้นที่ที่ตัวหมากสว้ายหรือเจียง และซื่อเดินได้เท่านั้น ตัวหมากอื่น ๆ ไม่สามารถเดินเข้ามาในพื้นที่นี้ได้

ภาพที่ 12 กระดานหมากรุกจีนมาตรฐาน

ที่มา : www.rpgwebgame.com

จากภาพแสดงตำแหน่งการวางตัวหมาก เริ่มต้นแถวแรกของผู้เล่นแต่ละฝ่าย จะเรียงจากขวามือของผู้เล่นไปทางซ้ายมือ ตามลำดับคือ จวี (รถ) 車 หม่า (ม้า) 馬 เซียง (เสนาบดี) 象/相 ซื่อ (ขุนนาง) 士/仕 สว้ายหรือเจี้ยง (นายพล) 帥/將 ซื่อ (ขุนนาง) 士/仕 เซียง(เสนาบดี) 象/相 หม่า (ม้า) 馬 จวี (รถ) 車 การวางตัวหมากลำดับที่ 2 เว้นไว้หนึ่งแถว วางตัวหมากทางด้านขวาเพ่า (ป็นใหญ่) และด้านซ้ายคือเพ่า (ป็นใหญ่) ลำดับที่ 3 เป็นแถวสุดท้ายในตำแหน่งประจันกับตัวหมากของอีกฝ่ายหนึ่ง มีตัวหมากปิงหรือจุก (ทหาร) จำนวน 5 ตัว

ลักษณะและวิธีการเดินตัวหมาก

กฎกติกาการเดินของหมากแต่ละตัวมีรายละเอียดต่อไปนี้ (“กฎกติกาการเล่น” 2556 : ออนไลน์)

สว้ายหรือเจี้ยง (นายพล) เป็นประมุข และหัวใจแห่งกองทัพ

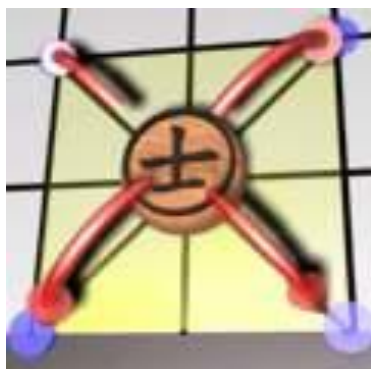

วิธีการเดินตัวหมาก - เดินตรง 4 ทิศ เฉพาะในเขตราชวัง

กลยุทธ์การเล่น - ระยะเวลาเปิดเกม และระยะกลางเกม แทบจะไม่ต้องใช้สว้ายหรือเจี้ยง นอกจากจะคอยหลบหลีก หรือวางในตำแหน่งที่ปลอดภัย ในระยะปิดเกมอาจใช้วางกลยุทธ์ได้เหมือนจวี เพราะมีกฎอยู่ว่า ห้ามสว้ายหรือเจี้ยงประจันหน้ากันโดยไม่มีอะไรคั่นกลาง

ซื่อ (ขุนนาง) เป็นองครักษ์ซ้ายขวา ปกป้องสว้ายหรือเจี้ยง คุ่มครองราชวัง

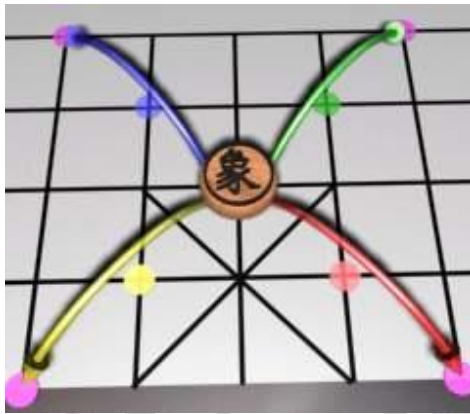

วิธีการเดินตัวหมาก - เฉียงทั้ง 4 ทิศ เฉพาะในเขตราชวัง

กลยุทธ์การเดิน - คอยป้องกันสว้ายหรือเจี้ยง เนื่องจากไม่สามารถเดินออกนอกกรอบวัง จึงไม่มีบทบาทในการบุก จะเป็นบทบาทในการตั้งรับแทบทั้งสิ้น

เซี่ยง (เสนาบดี) ทักษะก้าวไกล ใช้ปกป้อง และคุ้มกัน
กำลังพล เป็นทัพหลัง

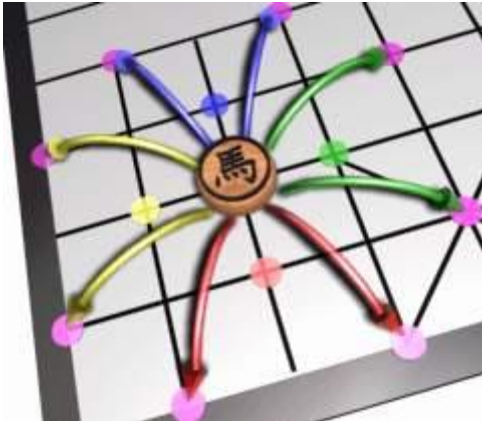
วิธีการเดินตัวหมาก - ทิศทแยงมุมทั้ง 4 ทิศ โดย
กระโดดข้าม 1 จุด เดินข้ามฝั่งแม่น้ำไม่ได้
กลยุทธ์การเดิน - เดินก้าวอย่างใดในระยะไกล เหมาะ
กับงานเร่งด่วน เนื่องจากข้ามฝั่งไม่ได้ จึงเน้นการตั้งรับ
เป็นหลัก แต่ก็สามารถใช้จุดโจมตีที่ก้าวข้ามแม่น้ำมา
ได้ แต่เซี่ยงมีจุดอ่อนประการหนึ่งที่อาจถูกขัดขา

การขัดขาเซี่ยง - จากรูปภาพ ถ้ามีหมากของฝ่ายใดก็
ตามวางที่จุด จะเกิดการขัดขา คือเซี่ยงไม่สามารถ
เดินข้ามไปตามปกติได้ ที่จุดสีขาวดังรูปล่าง ทำนอง
เดียวกันในเส้นทางสีอื่น เมื่อวางตัวหมากขวางกลาง
เส้นทางที่จุดสีเดียวกับเส้นทางใด ก็จะไม่สามารถ
เดินเส้นทางนั้นได้

หมา (ม้า) ท้าม้า รวดเร็วและพลิกแพลงพิศดาร

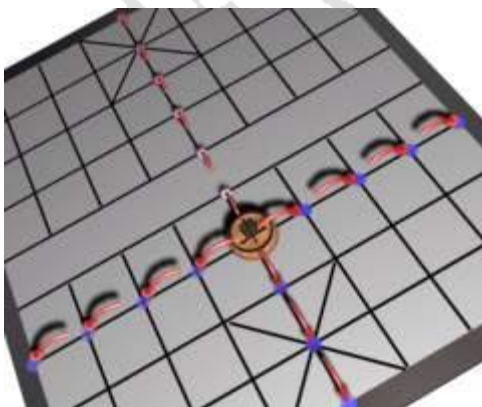

วิธีการเดินตัวหมาก - แหยงไขว้คล้ายหมากรุกไทย 8 ทิศรอบตัว

กลยุทธ์การเดิน - เป็นหนึ่งในสามทัพหน้า ประกอบด้วย จวี หมา แพ่า เป็นกำลังหลักสำคัญในการ ก่อกรวน และโจมตีหลายทาง การตั้งรับก็ทำได้โดยฉับไว แต่อาจถูกขัดขาได้เช่นเดียวกับเซียง

จวี (เรือ) : ท้าเรือ จูโจมระยะไกล

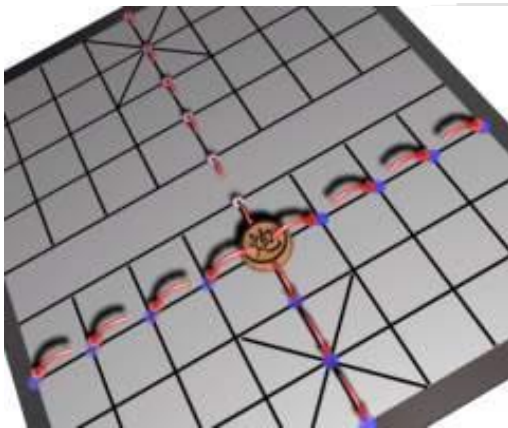

วิธีการเดินตัวหมาก - ตาตรงรอบตัวทั้ง 4 ทิศในระยะยาวจนสุดกระดาน หรือจนกว่าจะมีตัวอื่นขวาง โดยจะวางลงที่ตาไหนของจุดในทิศแนวนอนและแนวตั้งก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเดินจนสุด

กลยุทธ์การเดิน - ดูจากตาเดินก็คงจะรู้ว่า นี่แหละ ขุนพลอันดับหนึ่ง เป็นอาวุธวิถึไกล มีประโยชน์สูงสุด เมื่อกระดานเปิดโล่ง โดยเฉพาะในระยะปิดเกม ในระหว่างที่ยังไม่มีช่องทาง ก็ใช้เป็นทัพหนุน คอยผูกฝ่ายเดียวกัน และคอยกดดันฝ่ายตรงข้ามครับ

เพ่า (ปืนใหญ่) : ท้าปืนใหญ่ ยิ่งไกลแต่ต้องมีหมากคั่นให้กระโดดจู่โจม

วิธีการเดินตัวหมาก - ตาตรงรอบตัวทั้ง 4 ทิศในระยะยาวจนสุดกระดาน หรือจนกว่าจะมีตัวอื่นขวาง โดยจะวางลงที่ตาไหนของจุดในทิศแนวนอนและแนวตั้งก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเดินจนสุด แต่การกินต้องมีตัวหมากคั่นให้กระโดดข้าม

กลยุทธ์การเดิน - ความเร็วในการบุกทะลุยัดเทียมกับจวี แต่ถ้าจะจู่โจมต้องอาศัยการวางแผนร่วมกับหมากตัวอื่น เพื่อเป็นตัวคั่น หรือถอนการคั่น ใช้ได้กับทั้งศึกรุก และศึกรับ คุณค่าทัดเทียมกับหม่า หรือสูงกว่าเล็กน้อย

วิธีการเดินตัวหมาก - ตั้งรูปข้างซ้าย เพ่าดำทางขวาจะกินจวีแดงด้านซ้ายได้ ต้องมีตัวหมากมาคั่น ในที่นี้ใช้หม่าคั่น เพ่าก็จะสามารถกระโดดไปกินจวีได้

ปิงหรือจุก (เบี้ย) : พลราบ บุกแล้วไม่มีถอย

วิธีการเดินตัวหมาก- เดินตรงกินตรง ไม่เหมือนหมากรุกชาติอื่นที่เดินตรงกินเฉียง ถอยหลังไม่ได้ เมื่อข้ามฝั่งสามารถเดินด้านข้างได้

กลยุทธ์การเดิน - เป็นกองหน้ากล้าตายกรุยทางให้แม่ทัพ และคอยผูกไม่ให้กินเปล่า เนื่องจากถอยหลังไม่ได้ ดังนั้นการเดินแต่ละก้าวจึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะ

เมื่อข้ามฝั่งแม่น้ำไปแล้ว

การเลื่อนยศ - เมื่อเดินข้ามฝั่งแม่น้ำไปได้ ปิงหรือจุกก็สามารถเดินด้านข้างได้ดังรูปภาพ แต่ยังคงถอยหลังไม่ได้เช่นเดิม

ทั้งนี้กรมพลศึกษาประเทศจีนมีข้อกำหนดกฎระเบียบกติกาหมากรุกจีนทั้งหมด 8 ข้อ มีสาระสำคัญดังนี้

1) เมื่อเดินหมากทำการรุกให้ฝ่ายตรงข้าม “จน” หรือ “อับ” แล้วถือว่าชนะ

2) เมื่อหมาก “เจียง” หรือ “สวี๋ย” ทั้งสองฝ่ายเผชิญหน้ากันโดยไม่มีทางเดินอื่นหลีกเลี่ยงได้แล้ว ฝ่ายที่จำต้องเดินหมาก “เจียง” หรือ “สวี๋ย” ออกมาเผชิญหน้ากับฝ่ายตรงข้ามถือว่าเป็นฝ่ายแพ้โดยปริยาย

3) หมากเสมอกัน จำแนกออกได้เป็น 2 อย่างคือ

3.1 เมื่อหมากทั้งสองฝ่ายจับเดียวกันจนไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดสามารถพิชิตฝ่ายตรงข้ามลงได้อย่างเด็ดขาดต้องถือว่าเสมอกันไป

3.2 เมื่อหมากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเมื่อรู้ว่าหมากของตนได้เปรียบกว่าแต่ก็ไม่สามารถเอาชนะเด็ดขาดกับฝ่ายที่ถูกไล่ได้ มีสิทธิ์ที่จะเรียกร้องให้นับศักร์รวมกันไม่เกิน 20 ตา หากยังไม่สามารถรุกจนได้อีกต้องถือว่าเสมอกัน (กิมเล้งใต้ชื่อและอังตี. 2534 : 26)

3.3 การเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทย

สังคมและวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะว่าการต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด แต่ความเร็วของการเปลี่ยนแปลงนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มาเกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษา ความคิด ค่านิยม เป็นต้น วัฒนธรรมกับสังคมเป็นสิ่งคู่กัน ต้องไปด้วยกันเสมอ ถ้าสังคมเปลี่ยน

วัฒนธรรมก็เปลี่ยน เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันพัฒนาไปอย่างรวดเร็วและด้วยผู้บริโภคต้องการความสะดวกสบาย จึงทำให้หมากรุกจีนมีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ บางส่วน ดังนี้

3.3.1 การเปลี่ยนแปลงวัสดุอุปกรณ์ของหมากรุกจีน

วัสดุที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์ของหมากรุกจีนมีการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ในอดีตนิยมใช้วัสดุจากธรรมชาติมาทำอุปกรณ์ของหมากรุกจีน เช่น หิน ไม้ ต่อมาเทคโนโลยีได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการนำพลาสติกมาใช้เป็นวัสดุผลิตอุปกรณ์หมากรุกจีนอย่างแพร่หลาย เนื่องจากใช้ได้สะดวก น้ำหนักเบา สามารถทำให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ และราคาไม่แพง และมีการใช้พลาสติกที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ดังเช่น การผลิตเป็นสิ่งของต่าง ๆ จึงนิยมใช้พลาสติกเป็นวัสดุในการผลิตอุปกรณ์ของหมากรุกจีน

ภาพที่ 13 ชุดหมากรุกจีนไม้

ที่มา : www.1688.com/chanpin/-C4BED6D0B9FACFF3C6E5.html

นายยุทธชัย เดชะวนากร (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงวัสดุได้เล่าว่า

“...ตอนเด็ก ๆ เห็นผู้ใหญ่เล่นหมากรุกจีนแบบไม้ แต่เคยได้ยินว่ามีชุดหมากรุกจีนแบบหิน ส่วนตัวผมเองไม่เคยเห็น เมื่อก่อนผมเล่นชุดหมากรุกจีนแบบไม้ แต่ชุดหมากรุกจีนแบบไม้เสียง่าย ตอนนี้เป็นชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติก เพราะว่าเก็บง่าย น้ำหนักเบา ใช้ได้นานมาก ใช้ได้หลายปี ราคาถูกด้วย คุ่มค่ามาก...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์ของหมากรุกจีนมีการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของเทคโนโลยีในปัจจุบัน มนุษย์เพื่อความสะดวกได้คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อลดต้นทุนและความสะดวก จึงใช้พลาสติกเป็นวัตถุดิบการผลิตชุดหมากรุกจีน เพื่อสนองความต้องการของตัวเองผู้เล่นหมากรุกจีนจึงนิยมซื้อชุดหมากรุกจีนแบบพลาสติก

ภาพที่ 14 ชุดหมากกรุกจีนพลาสติก

ที่มา : www.huitao.net/htitem/50005998-3575049236.html

นายสุรัชย์ ธรรมมงคลเดช (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากกรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงวัสดุ ได้เล่าว่า

“...ที่เห็นทั่วไปจะเป็นชุดหมากกรุกจีนแบบไม้และแบบพลาสติก ไม่ค่อยเห็นชุดหมากกรุกจีนแบบหิน แต่รู้ว่ามียุคหมากกรุกจีนแบบหิน แต่ปัจจุบันไม่ค่อยเห็น ผมคิดว่าน่าจะเพราะว่าน้ำหนักมันหนักมาก พกพาไม่สะดวก ตอนนี้มีแบบพลาสติก เบา ๆ พกพาสะดวกสบาย...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าผู้เล่นหมากกรุกจีนต้องการความสะดวกสบาย จึงทำให้พลาสติกเป็นวัสดุที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์ของหมากกรุกจีนที่ได้รับนิยม วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการผลิตอุปกรณ์ของหมากกรุกจีนมีการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาของเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เล่นหมากกรุกจีน

ภาพที่ 15 อุปกรณ์การเล่นหมากกรุกจีนพลาสติกที่สมาคมหมากกรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทย แจกโดยไม่คิดมูลค่า

ที่มา : <http://www.chinesechess.or.th/th/news-chinese-chess/386-chinese-chess-equipment-will-be-distributed-to-participants>

อุปกรณ์ของหมากรุกจีนที่ทำจากวัสดุพลาสติกเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน สมาคมหมากรุกเชียงใหม่แห่งประเทศไทยเพื่อขยายกิจกรรมการกีฬาหมากรุกจีนให้แก่คนไทยได้เรียนรู้และทดลองที่จะลองเล่น จึงมีการแจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกพลาสติกโดยไม่คิดมูลค่าให้แก่ สมาคมสโมสร สถาบัน ชมรม และทางโรงเรียน เป็นชุดหมากรุกจีนพลาสติกที่สามารถใช้งานได้นาน เก่งง่าย และพกพาได้สะดวก

3.3.2 การเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น

หมากรุกจีนได้เผยแพร่ไปทั่วโลก ประเทศไทยเป็น 1 ใน 17 ผู้ก่อตั้งสหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่ เอเชีย (Asian Xiangqi Federation) ปัจจุบันมี 17 ประเทศ คือ จีน (1978) จีน (มาเก๊า) (1978) จีน (ฮ่องกง) (1978) สิงคโปร์ (1978) มาเลเซีย (1978) ฟิลิปปินส์ (1978) ไทย (1978) อินโดนีเซีย (1982) มาเลเซีย (1986) บรูไน (1986) ไต้หวัน (1988) ญี่ปุ่น (1992) เวียดนาม (1994) พม่า (1998) ออสเตรเลีย (2000) กัมพูชา (2007) อินเดีย (2010) จากรายชื่อนี้จะมีชาติสมาชิกอาเซียนอยู่ถึง 9 ประเทศ ยกเว้นสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระหว่างประเทศมีการจัดการแข่งขันร่วมกัน จึงทำให้หมากรุกจีนเป็นกีฬาระดับสากลชนิดหนึ่ง ได้รับความนิยมไปทั่วโลก วิธีการเล่นไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามวันเวลา ไม่ว่าจะเป็นนักหมากรุกประเทศใดก็สามารถร่วมการแข่งขันด้วยกัน จะใช้กติกาเดียวกัน

นายสุระ สิ้นรัชสกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น ได้เล่าว่า

“...ตอนเด็ก ๆ ไม่มีอะไรให้เล่น เห็นผู้ใหญ่เล่น ก็เลยสนใจ คุณปู่เป็นคนสอนให้ ในพื้นที่ที่มีการแข่งขันร่วมด้วย และผมยังได้รางวัลด้วย ผมเคยเข้าร่วมการแข่งขันที่ฟิลิปปินส์ สอนวิธีการเล่นหมากรุกจีนเหมือนกันทั่วโลก ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเรียนที่ประเทศใดก็ตาม วิธีการเล่นเหมือนกันหมด และวิธีการเล่นหมากรุกจีนง่ายมาก ทุกคน ก็เล่นเป็น แต่ถ้าอยากเล่นเก่งต้องใช้สมองวางแผนในการเดินหมากและต้องคิดให้รอบคอบ...”

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น ได้เล่าว่า

“...ผมมาเล่นที่สวนลุมสิกว่าปีแล้ว ได้เล่นกับหลาย ๆ คน ไม่มีปัญหาเลย บางทีก็มีคนจีนมาเล่นที่นี่ วิธีการเล่นหมากรุกจีนง่าย ๆ แค่ว่าแต่ละตัวมีกฎการเดินอย่างไรก็ถือว่าเล่นเป็น ถ้าอยากเล่นเก่งต้องฝึกบ่อย ๆ และรู้จักการวางแผน...”

นายยุทธชัย เดชะวนากร (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวิธีการเล่น ได้เล่าว่า

“...ไม่เปลี่ยนเลย เรือ (จวี) มันสำคัญ พลังนี้มหาศาล เรือคุมแปดทิศเลยนะ จึงต้องปฏิบัติเอาให้เรือออกเร็วที่สุด ตรงรอบตัวทั้ง 4 ทิศเลย สุภาพชนจีนมีพูดอยู่คำหนึ่งว่า ภายในสามก้าวถ้าเรือยังไม่ออก แสดงว่าคนนั้นเดินหมากไม่เป็น ป็นใหญ่ (เพ่า) ก็สำคัญมาก รองมาจากตัวเรือ แต่

ถ้าอยากกินตัวหมากต้องมีตัวหมากอีกตัวหนึ่งคั่นให้กระโดดข้าม ถ้าอยากเล่นเก่งต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะ ถ้าครั้งนี้เราแพ้ เราก็ต้องมานั่งคิดว่าทำไมถึงแพ้เขา จะได้ฝึกทักษะการเดิน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าหมากรุกจีนเป็นกีฬาระดับสากล และได้เผยแพร่ไปทั่วโลก หลาย ๆ ประเทศได้ก่อตั้งสหพันธ์หมากรุกจีน มีการจัดการแข่งขันระหว่างประเทศไม่ว่าประเทศใดก็ตาม วิธีการเล่นหมากรุกจีนไม่ได้ต่างกัน ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ละตัวหมากต่างก็มีวิธีการเดินของตัวเอง

3.3.3 การแพร่กระจายและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี รูปแบบการเล่นหมากรุกจีนก็เปลี่ยนตามกระแสโลก รู้กันทั่วไปว่าคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือเอนกประสงค์ที่นำไปประยุกต์ใช้ได้เกือบทุกเรื่อง จึงมีเกมส์หมากรุกจีนออนไลน์ออกมาเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้เล่นหมากรุกจีน ทำให้รูปแบบการเล่นหมากรุกจีนสมบูรณ์มากขึ้น ดังที่

นายสุระ สิ้นรุธสกุล (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น ได้เล่าว่า

“...ที่ชุมชนมีคนเล่นหมากรุกจีนในเวลาว่าง บางทีก็ชวนเพื่อนมาเล่นด้วยกัน แต่ปัจจุบันนี้สามารถเล่นกับคอมพิวเตอร์ เพราะว่ามีเกมส์หมากรุกจีนออนไลน์ ถ้าไม่มีคู่มือเราก็สามารถเล่นคนเดียว...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีพัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้รูปแบบการเล่นหมากรุกจีนสมบูรณ์มากขึ้น แม้ปฏิสัมพันธ์กับผู้เล่นอื่น ๆ จะลดน้อยลง ผู้เล่นนอกจากเล่นกับเพื่อนยังสามารถเล่นกับคอมพิวเตอร์ ทำให้ผู้เล่นมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น

นายพงษ์จักร ตินวรานนท์ (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น ได้เล่าว่า

“...เรามีชมรมหมากรุก เราเล่นทั้งหมากรุกจีน หมากรุกไทย หมากรุกสากล และหมากรุกเกาหลีเป็นต้น ปกติจะเล่นกับเพื่อนในชมรม แต่ตอนนี้ก็มีเกมส์หมากรุกจีนออนไลน์ด้วย บางคนได้รู้จักหมากรุกจีนก็เพราะเกมส์หมากรุกจีน ผมมีเพื่อนหลายคนชอบเล่นเกมส์หมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าเกมส์หมากรุกจีนออนไลน์เป็นพัฒนาการที่มีบทบาทในการเผยแพร่การเล่นหมากรุกจีน ทำให้กลุ่มวัยรุ่นได้รู้จักและสนใจหมากรุกจีนมากขึ้น ซึ่งสมัยนี้สำหรับวัยรุ่นคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งที่ไม่ขาดได้ สามารถใช้ค้นคว้าความรู้ ติดต่อบุคคล รับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เป็นต้น อินเทอร์เน็ตทำให้มีเยาวชนรู้จักหมากรุกจีนมากขึ้น

นายยุทธชัย เดชะวนากร (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น ได้กล่าวว่า

“...ตอนที่ยังเป็นหนุ่มจะเล่นกับผู้ใหญ่หรือเพื่อน แต่ต่อมาพ่อแม่ห้ามเล่น เพราะว่าการให้ผมไปทำงานเก็บเงิน เลยไม่ได้เล่นหลายสิบปีแล้ว ตอนนี้อายุเกษียณแล้ว มีเวลาว่างเยอะ ก็ไปที่สวนลุมพินีและสนาม

หมากรุกจีน บางทีอากาศร้อนหรือฝนตกก็เลยออกไปข้างนอก ก็ให้หลานเปิดคอมพิวเตอร์ให้เล่น ตอนนี้มีเกมส์หมากรุกออนไลน์ สามารถเล่นคนเดียวเลย วิธีเล่นก็เหมือนกัน ผมใช้คอมพิวเตอร์ไม่เป็น แต่ให้ลูกหรือหลานเปิดให้เล่น เล่นที่บ้านสะดวกสบาย...”

เด็กหญิงกัญญารักษ์ เหล่านิโล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น ได้เล่าว่า

“...เคยเล่นแบบออนไลน์ค่ะ แต่ว่าหนูไม่ค่อยชอบ ตัวตรงข้ามมันเดินเร็วมากทำให้หนูรู้สึกกดดัน ชอบเล่นกับเพื่อน สนุกกว่า...”

เด็กหญิงสุชานาฎ สุดสอน (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนด้านการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเล่น ได้เล่าว่า

“...หนูเล่นหมากรุกจีน 6 เดือน บางทีเล่นกับผู้ใหญ่ในบ้าน เล่นกับเพื่อน ก็เคยเล่นเกมหมากรุกจีนออนไลน์ รู้สึกสนุก บางทีไม่มีคนเล่นด้วย ก็เล่นทางอินเทอร์เน็ต...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเล่นหมากรุกจีนมีพัฒนามากขึ้น ทำให้การเล่นไม่ต้องจำกัดเวลาและสถานที่ ถ้าไม่สะดวกออกไปเล่นกับเพื่อน ๆ ก็สามารถเล่นที่บ้านทำให้หมากรุกจีนได้รับความนิยมมากขึ้น นอกจากนี้เดิมทีเล่นหมากรุกจีนแบบตัวต่อตัวที่สร้างแรงกดดันให้ผู้เล่น โดยเฉพาะผู้หญิงซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการเผชิญหน้าน้อยกว่าผู้เล่นชาย และทำให้เห็นต่อไปว่า หมากรุกจีนออนไลน์ได้เพิ่มจำนวนผู้เล่นที่เป็นเพศหญิงมากขึ้น

สรุปได้เกมส์หมากรุกจีนออนไลน์เกิดมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สะท้อนความต้องการของผู้บริโภค เกมส์หมากรุกจีนออนไลน์ทำให้หมากรุกจีนมีการแพร่กระจายมากขึ้น แม้ว่าปัจจุบันนี้อินเทอร์เน็ตเต็มไปด้วยเกมออนไลน์ที่แฝงความรุนแรงและเรื่องเพศ แต่เกมส์หมากรุกจีนจะต่างกับเกมออนไลน์อื่น ๆ ที่แฝงความรุนแรงและเรื่องเพศ อย่างไรก็ตามเกมส์หมากรุกจีนที่แฝงความรุนแรงและเรื่องเพศ อย่างน้อยเกมส์หมากรุกจีนทำให้ผู้เล่นได้รับเพลิดเพลิน ขณะเดียวกันผู้เล่นยังได้ฝึกสมอง ให้ความคิดรอบคอบ นอกจากนี้ยังเพิ่มความสะดวกแก่ผู้เล่นหมากรุกจีน บางทีผู้เล่นไม่สะดวกออกไปเล่นกับเพื่อน ก็สามารถเล่นกับคอมพิวเตอร์อยู่กับบ้านได้ เกมส์หมากรุกจีนออนไลน์และการเล่นแบบตัวต่อตัว มีข้อดีข้อด้อยต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้เล่นว่าจะเลือกอะไร นั้นเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ ให้คนทุกเพศ ทุกวัย และผู้ด้วยโอกาส หรือผู้พิการทางร่างกาย

3.3.4 การเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เล่น

ผู้เล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยมีไม่มาก เมื่อก่อนกลุ่มผู้เล่นมีหลายระดับ มีเด็ก หนุ่ม และผู้ใหญ่ แต่ปัจจุบันนี้กลุ่มผู้เล่นลดลงเรื่อย ๆ สามสิบปีที่ผ่านมามองการหมากรุกจีนในสังคมไทยเสื่อมถอยเรื่อย ๆ กลุ่มผู้เล่นก็เปลี่ยนแปลงไปมาก เพราะว่าการพัฒนาทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วส่งผลให้หลายสิ่งหลายอย่างล้ำสมัยลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่มีกิจกรรมนันทนาการมากมายสามารถเลือกได้ ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจสิ่งที่คนรุ่นเก่าสืบทอดมา ดังที่

นายพิศิษฐ์ เจริญสินปัญญา (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เล่น ได้เล่าว่า

“...ไม่คิดว่าจะสอนลูกหลานเล่น พวกเขาก็ไม่สนใจ สมัยนี้มีของเล่นตั้งเยอะ เขาชอบเล่นคอมฯ หรือไม่ก็ไปเที่ยวกับเพื่อน ไม่เหมือนสมัยก่อนไม่มีอะไรให้เล่นเลย ก็แล้วแต่เขาหรอก อยากทำอะไรก็ทำไป หมากรุกเป็นกิจกรรมของคนแก่ ๆ แล้ว บางคนก็ยังคิดว่าอีก 20 หรือ 30 ปีคนที่เล่นเป็นคงไม่เหลือกี่คนแล้ว...”

นายยุทธชัย เดชะวนากร (5 พฤษภาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนในสังคมไทยด้านการเปลี่ยนแปลงกลุ่มผู้เล่น ได้เล่าว่า

“...ลูกชายผมทำธุรกิจ ยุ่งมาก ไม่มีเวลามานั่งเล่นหมากรุกเมื่อก่อนผมต้องทำมาหากิน ตอนนี่เกษียณแล้วจึงมีเวลามาเล่น อยากเล่นเก่งต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะ ลูกชายไม่ว่างและเขาก็ไม่สนใจ เดี่ยวนี้คนรุ่นใหม่ไม่ค่อยสนใจเรื่องพวกนี้ เราก็มักจำเป็นต้องบังคับให้เขาเล่นหรืออะไรบ้าง ในสมาคมและไปที่สวนลุมก็เห็นคนแก่ ๆ ทั้งนั้น ไม่มีวัยรุ่นเลย...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สังคมเปลี่ยนแปลงทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจหมากรุกจีน เนื่องจากคนกลางวัยต้องทำงานทำมาหากิน ไม่มีเวลามานั่งเล่นหมากรุกจีน สำหรับกลุ่มวัยรุ่นสมัยนี้มีกิจกรรมนันทนาการให้เลือกหลากหลาย ทำให้ผู้ที่สนใจเรื่องหมากรุกจีนน้อยลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของหมากรุกจีนด้านกลุ่มผู้เล่น ได้เล่าว่า

“...ในสังคมไทยผู้เล่นหมากรุกจีนที่เก่งมักจะไม่รวย เพราะว่าการเล่นหมากรุกจีนไม่มีรายได้ แต่ถ้าอยากเล่นเก่งก็ต้องใช้เวลาฝึกบ่อย ๆ อีกทั้งรัฐบาลไทยไม่มีการสนับสนุนหมากรุกจีนเลย คนเมื่อก่อนมักจะห้ามลูกเล่นหมากรุกจีน พวกเขาคิดว่าการเล่นหมากรุกจีนจะทำให้ลูกไม่มีอนาคตที่ดี จนถึงปัจจุบันนี้วัยรุ่นก็ไม่ค่อยเล่นหมากรุกจีน กลุ่มผู้เล่นมักจะเป็นคนที่มีอายุแล้ว บางคนอายุ 70-80 แล้ว เดินไม่ไหว จะไม่ค่อยออกมาเล่นหมากรุก และผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนและคนจีนที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ตอนนี้เรากำลังจัดกิจกรรมส่งเสริมหมากรุกจีน เพื่อให้วัยรุ่นไทยหันมาสนใจกีฬาชนิดนี้ ปีนี้เราจะจัดการแข่งขันสำหรับนักหมากรุกจีนหญิง เพราะว่าตอนนี้ไม่ค่อยมีผู้หญิงเล่นหมากรุก เราตั้งใจจะฝึกอบรมนักหมากรุกหญิง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้เล่นมีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงมาก โดยมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้กลุ่มผู้เล่นมีการเปลี่ยนแปลง เช่น รายได้ การพัฒนาของคุณภาพชีวิต ทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจหมากรุกจีนอีก ปัจจุบันกลุ่มผู้เล่นส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงทำให้ขาดแคลนบุคลากรในวงการหมากรุกจีน เพื่อแก้ไขปัญหานี้และอุปสรรคเหล่านี้ทางสมาคมได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีนต่าง ๆ ขึ้นมา ในอนาคตกลุ่มผู้เล่นอาจจะกลายเป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่ม

ผู้หญิง แต่ถ้าได้มีการพัฒนารูปแบบการเล่นหมากรุกจีนออนไลน์และมีช่องทางเผยแพร่ง่ายขึ้น ก็น่าจะ ทำให้เพิ่มกลุ่มผู้เล่น เป็นผู้หญิงมากขึ้นหรือกลุ่มผู้เล่นที่พิการทางร่างกาย

3.4 กิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรุกจีน

กิจกรรมการเล่นหมากรุกจีนมีการส่งเสริมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน

สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยมีบทบาทสำคัญที่จะผลักดันวงการหมากรุกจีนในประเทศไทยให้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง รับผิดชอบดูแลและเผยแพร่การเล่นหมากรุกจีน เพื่อให้หมากรุกจีนสามารถสืบทอดต่อไปในสังคมไทย เมื่อการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ได้ประกาศว่า อนุญาตให้สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดตั้งสมาคม ตาม มาตรา 53 และให้ใช้คำว่า "แห่งประเทศไทย" ตามมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2528 ทำให้สมาคมได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย และสมาคมฯ ก็ได้จัด กิจกรรมหลากหลายเพื่อเผยแพร่และส่งเสริมหมากรุกจีน

นายประสิทธิ์ พิธิจโสภณพรรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยเป็นองค์การ จัดตั้งขึ้นโดยไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและไม่หวังผลกำไร เป็นเหมือน ครอบครัวใหญ่ของผู้เล่นหมากรุกจีน สมาคมได้วางแผนเพื่อเผยแพร่และ ส่งเสริมหมากรุกจีน หลายปีที่ผ่านมาสมาคมมีกิจกรรมหลายอย่างเพื่อ สนับสนุนวงการหมากรุกจีนในสังคมไทย สมาชิกของสมาคมหลายท่านได้ บริจาคเงินเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เนื่องจากสมาคมมีความ ประสงค์ที่จะขยายกิจกรรมการกีฬาหมากรุกจีน ให้แก่คนไทยได้เรียนรู้ และทดลองที่จะลองเล่น ทางสมาคมจึงมีการแจกชุดกระดานหมากรุก และตัวหมากรุกฟรีให้แก่ สมาคม สโมสร สถาบัน ชมรม และทางโรงเรียน กิจกรรมหมากรุกจีนที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย โดยส่งครูฝึกสอน หมากรุกจีนไปที่โรงเรียนสอนนักเรียนเล่นหมากรุกจีน วันที่ 5 เดือน พฤษภาคมนี้มีการจัดพิธีเปิดสมาคมหมากรุกจีนที่การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ครั้งนี้เหมือนการตั้งสมาคมหมากรุกจีนใหม่ เป็นจุดเริ่มต้น ใหม่ของวงการหมากรุกจีนในสังคมไทย...”

นายสุระ สิ้นธยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรม เผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...ผมเพิ่งเข้ามาทำงานที่สมาคมครึ่งปี เมื่อวานสมาคมเพิ่งย้ายมาอยู่ ที่นี้ เพราะว่าปีนี้สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้รับการ บรรจุเป็นกีฬาและส่งเสริมกีฬาจากทางการกีฬาแห่งประเทศไทย ทำให้ สมาคมได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย เดือนหน้าผมจะไป ที่ โรงเรียน สวนกุหลาบวิทยาลัยสอนนักเรียนเล่นหมากรุกจีน ก่อนหน้านี้นายกและ

ผู้จัดการเป็นผู้สอน ผมรู้สึกว่าการนี้จะทำให้วัยรุ่นไทยสนใจเรียนรู้
หมากรุกจีน มีบทบาทสำคัญต่อการเผยแพร่หมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ทางสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ พยายามจัดกิจกรรมหลายอย่างเพื่อส่งเสริมหมากรุกจีน โดยเฉพาะส่งครูฝึกสอนไปที่โรงเรียนซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรในวงการหมากรุกจีน และปัจจุบันนี้สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้รับอนุญาตให้ใช้คำว่า “แห่งประเทศไทย” และให้ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย

จากข้อมูลที่สมาคมหมากรุกจีนเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทยที่นำมาและการเก็บข้อมูลภาคสนามครั้งนี้สรุปได้ว่า สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้จัดกิจกรรมการส่งเสริมการพัฒนาในช่วงหลายปีนี้ ดังนี้

1. จัดหนังสือเพื่อเผยแพร่กิจกรรมของสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย และส่งหนังสือให้สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) ภูมิภาคพื้นเอเชีย ยุโรป อเมริกา และสมาคมต่าง ๆ ในประเทศไทยทั้ง 73 จังหวัด และออกวารสารเกี่ยวกับหมากรุกจีนช่วยให้หมากรุกจีนมีการกระจายไปทั่วประเทศ

2. ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 1 สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยในวันที่ 12 มิถุนายน 2555 ได้จัดประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 1 ณ ห้องประชุมออดิทอเรียม จิวเวลรี่ เทรต เซ็นเตอร์

3. แจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกฟรี สมาคมมีความประสงค์ที่จะขยายกิจกรรมการกีฬาหมากรุกจีนให้แก่คนไทยได้เรียนรู้และทดลองที่จะลองเล่น ทางสมาคมจึงมีการแจกชุดกระดานหมากรุกและตัวหมากรุกฟรีให้แก่ สมาคม สโมสร สถาบัน ชมรม และทางโรงเรียน

4. กิจกรรมหมากรุกจีนที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย หลังจากได้รับการบรรจุเป็นกีฬาและส่งเสริมกีฬาจากทางการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้ส่งครูฝึกสอนไปสอนที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ให้เด็กไทยได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการเล่นหมากรุกจีน และยังสนับสนุน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยให้จัดการแข่งขันในวันที่ 27-28 ตุลาคม พ.ศ. 2556

5. ส่งนักหมากรุกจีนไปร่วมการแข่งขันที่ต่างประเทศ และมีนักหมากรุกจีนหลายคนได้รับรางวัลด้วย ช่วยสร้างชื่อเสียงของวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยในระดับนานาชาติ การแข่งขันล่าสุดมีแข่งขันหมากรุกจีนที่ประเทศออสเตรเลีย และการแข่งขันชิงแชมป์เอเชีย ณ กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

6. จัดการแข่งขันภายในประเทศ เพื่อสร้างสีสัน ส่งเสริมและพัฒนาวงการหมากรุกจีน เช่น แข่งขันหมากรุกจีนแบบแพ้คัดออก ซึ่งในวงการหมากรุกจีนเรียกการแข่งขันแบบนี้ว่า “หลุยไถ่ไส่” แข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทยชิงถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี แข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชน อายุไม่เกิน 24 ปี ไม่จำกัดเพศ ชิงถ้วยพระราชทานสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 1 เป็นต้น

แม้ช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมามวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยเสื่อมถอยเรื่อย ๆ แต่ พ.ศ. 2556 สมาคมหมากรุกจีนเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทยได้จัดตั้งขึ้นใหม่อีกครั้ง โดยมุ่งมั่นที่จะผลักดัน

วงการหมากรุกจีนในประเทศไทยให้กลับมารุ่งเรืองอีกครั้งหนึ่ง โดยสมาคมมีการวางแผนเน้นพัฒนาผู้เล่นกลุ่มเยาวชน โดยบรรจุเป็นกีฬาและได้รับการส่งเสริมกีฬาจากทางการกีฬาแห่งประเทศไทย ทำให้เห็นว่า ขณะนี้หมากรุกจีนได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลไทย และได้ย้ายที่ทำงานไปยังอาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้นที่ 23 การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ซอยรามคำแหง 24/1 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ซึ่งการย้ายที่ทำงานในครั้งนี้มีทั้งข้อดีและข้อด้อย

ภาพที่ 16 ที่ทำการเก่าของสมาคมหมากรุกเซียงฉีแห่งประเทศไทย ถนนโมตรีจิตต์

ที่มา : <http://www.chinesechess.or.th/th/history-of-chinese-chess-association>

ภาพที่ 17 ที่ทำการใหม่ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ชั้น 23 การกีฬาแห่งประเทศไทย

ที่มา : FeiJun (กุสุมา) ถ่ายในวันที่ 2 พฤษภาคม 2556 ณ การกีฬาแห่งประเทศไทย

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรธ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของหมากรุกจีน ว่า

“...หลังจากได้รับการสนับสนุนจากภารกิจแห่งประทศไทย ทางสมาคมก็ย้ายมาอยู่ที่อาคารนี้ อนาคตสมาคมกีฬาต่าง ๆ จะย้ายเข้ามาอยู่ในอาคารนี้ ทำให้การติดต่อระหว่างสมาคมต่าง ๆ ง่ายขึ้น ที่ทำงานเก่าของสมาคมหมากรุกจีนเราต้องเสียค่าเช่า ค่าไฟต่าง ๆ แต่ที่ทำงานใหม่นี้เป็นพื้นที่ของภารกิจแห่งประทศไทย โดยเราไม่ต้องเสียค่าเช่า ค่าไฟต่าง ๆ ภารกิจฯ ให้เราใช้ฟรี...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทย มีพัฒนาการดีขึ้นและทำกิจกรรม ซึ่งมีประโยชน์ต่อสมาคมฯ ในหลาย ๆ ด้าน เช่น การติดต่อระหว่างสมาคมต่าง ๆ ง่ายขึ้น สิ่งอำนวยความสะดวกครบ ห้องกว้างและสว่าง นอกจากนี้ยังช่วยประหยัดงบประมาณประจำปีของสมาคมฯ โดยไม่ต้องจ่ายค่าเช่าห้องและค่าน้ำค่าไฟ แต่สำหรับผู้เล่นหมากรุกจีนบางคน การที่สมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศจีนย้ายที่ทำงาน ทำให้การเดินทางลำบากขึ้น ดังที่

นายสุรชัย ธรรมมงคลเดช (26 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการย้ายที่ทำงานสมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทย ได้แล้วว่า

“...วันนี้เป็นวันสุดท้ายที่เปิดทำการที่นี่ เขาจะย้ายไปที่บางกะปิแล้ว ในวันที่ 5 เดือนพฤษภาคม มีพิธีเปิด ถ้าน้องสนใจสามารถไปดูได้นะ ผมคงไม่ไปเลย เพราะว่าเดินทางไกล บ้านผมก็อยู่แถว ๆ นี้แหละ ชี้แจงไป วันหลังก็คงเล่นที่แถว ๆ บ้านหรือไปที่สวนลุม...”

นายสง่า จันทะแจ่ม (27 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการย้ายที่ทำงานสมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทย ได้แล้วว่า

“...สมาคมมีคนมาบอกว่าจะย้ายที่ทำงานใหม่ และเชิญผู้เล่นเข้าร่วมพิธีการเปิด แต่ผมไม่ไปหรอก มันไกลไม่อยากจะไป ปกติเราก็มาเล่นที่นี้แหละ ที่นี้เดินทางสะดวก อากาศดี นั่งเล่นที่นี้สบาย ๆ ผมนั่งรถเมล์มาแป็บเดียวก็ถึง...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สำหรับผู้เล่นสูงอายุ การที่สมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทยย้ายที่ทำงานจะทำให้เดินทางลำบากมากขึ้น และผู้เล่นสูงอายุส่วนใหญ่ นิยมเล่นที่ที่ร่มเย็น มีดอกไม้ต้นไม้รอบตัว อากาศสดชื่น สามารถผ่อนคลายความเครียด ทำให้อารมณ์ดีขึ้น ไม่ชอบไปนั่งเล่นในห้องเครื่องปรับอากาศ

สรุปได้ว่า สมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทยย้ายที่ทำงานไปที่อาคารเฉลิมพระเกียรติ ภารกิจแห่งประทศไทย (กกท.) ทำให้การปฏิบัติงานของสมาคมง่ายขึ้น เช่น ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสมาคมกีฬาต่าง ๆ สะดวกมากขึ้น การที่สมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประทศไทยย้ายที่ทำงานจึงทำให้เดินทางไม่สะดวกและมีบรรยากาศในการเล่นหมากรุกไม่เหมือนสถานที่เดิมหรือไม่สบายเท่าที่สวนลุมพินี

3.4.2 การจัดการแข่งขันหมากรุกจีน

ตั้งแต่มีการก่อตั้งสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยขึ้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยได้จัดการแข่งขันหมากรุกจีนระดับประเทศหลายครั้ง และได้ชวนผู้เล่นหมากรุกจีนทั่วประเทศร่วมการแข่งขันด้วย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนสนใจการเล่นหมากรุกจีน ดังที่

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแข่งขันหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...สมาคมมีการจัดการแข่งขันตลอดมา เมื่อก่อนมีการจัดการแข่งขันกีฬาหมากรุกจีนซึ่งถ้วยรางวัลเกียรติยศหลายครั้ง แต่ไม่ได้จัดทุกปี เพราะว่าจัดการแข่งขันต้องใช้งบประมาณหลายล้านบาท แต่สมาคมเป็นองค์กรไม่หวังผลกำไร รายได้ทั้งหมดมาจากการบริจาคของสมาชิก เลยไม่สามารถจัดการแข่งขันทุกปี ล่าสุดคือ การแข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมเงินรางวัลรวม 2 แสนบาท แข่งขันในวันที่ 12 - 16 ธันวาคม 2555 ปีนี้มีการวางแผนจะการแข่งขันในเดือนกรกฎาคม แต่ตอนนี้ยังไม่แน่ใจว่าจะจัดหรือไม่ นอกจากนี้สมาคมยังส่งนักหมากรุกจีนไปร่วมการแข่งขันที่ต่างประเทศ อย่างเช่น จีน ฮองกง สิงคโปร์ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เป็นต้น เพื่อให้นักหมากรุกไทยได้มีประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อให้ประเทศอื่นได้รู้จักสมาคม (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สมาคมได้จัดการแข่งขันหมากรุกจีน แต่มีปัญหาด้านงบประมาณจึงทำให้ไม่สามารถจัดขึ้นทุกปี แต่ทางสมาคมได้ส่งนักหมากรุกจีนไปแข่งขันที่ต่างประเทศ ซึ่งช่วยส่งเสริมหมากรุกจีนของประเทศไทยในระดับนานาชาติ ทำให้ต่างประเทศได้รู้จักสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย ขณะเดียวกันก็ทำให้นักหมากรุกจีนได้รับประสบการณ์ใหม่ ช่วยเพิ่มศักยภาพของนักหมากรุกจีนของประเทศไทย

นายสุระ สินธยศกุล (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแข่งขันหมากรุกจีน เล่าว่า

“...ปีที่แล้วผมถูกเลือกไปร่วมการแข่งขันที่ฟิลิปปินส์ การแข่งขันครั้งนี้ผมได้เรียนรู้หลาย ๆ อย่าง ทั้งทักษะการเดินหมากรุกจีน และได้รู้จักนักหมากรุกต่างประเทศชั้นนำ ทำให้ผมรู้ว่าต้องพยายามฝึกทักษะการเดินเพื่อให้ผมมีความก้าวหน้า วันหลังถ้ามีการแข่งขันอีก ผมจะไปสมัคร เพราะว่าเป็นโอกาสที่ดีสำหรับผู้เล่นหมากรุกจีน...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าการที่เข้าร่วมการแข่งขันมีประโยชน์ต่อผู้เล่นหมากรุกจีนเป็นอย่างมาก ผู้ร่วมการแข่งขันสามารถพัฒนาทักษะการเดินหมากรุกจีน ขณะเดียวกันได้รู้จักนักหมากรุกชั้นนำจากทั่วโลก

ในประเทศไทยมีการจัดการแข่งขันหมากรุกจีนหลายครั้ง โดยสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยเป็นองค์กรรับผิดชอบการจัดการแข่งขัน แต่ไม่ได้จัดขึ้นทุกปี เพราะว่าขาด

งบประมาณจัดการแข่งขัน แต่ถ้ามีโอกาสทางสมาคมจะพยายามส่งนักหมากรุกไปร่วมการแข่งขันที่ต่างประเทศ เพื่อพัฒนาวงการหมากรุกจีนของประเทศไทย

เดือนเมษายน พ.ศ. 2556 ผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลที่สมาคมหมากรุกเชียงใหม่แห่งประเทศไทย ตอนนั้นท่านนายกสมาคม นายประสิทธิ์ พิณีโสภณพรณ ยังไม่แน่ใจจะมีการแข่งขันในปีนี้อหรือไม่ แต่ท่านบอกว่าทางสมาคมจะพยายามจัดการแข่งขันประเภทเยาวชน ซึ่งไม่นานผู้วิจัยได้ข่าวจากเว็บไซต์ของสมาคมว่า มีการจัดการแข่งขันหมากรุกเชียงใหม่ชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งครั้งนี้เป็นการจัดการแข่งขันครั้งแรก ในวันที่ 18–20 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ณ อาคารมหาจักรีสิรินธร คณะอักษรศาสตร์ ชั้น 9 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การแข่งขันครั้งนี้ทางสมาคมตั้งรางวัลหลายรางวัล คือรางวัลที่ 1 20,000 บาท รางวัลที่ 2 10,000 บาท รางวัลที่ 3 5,000 บาท รางวัลที่ 4 2,500 บาท รางวัลชมเชยที่ 5-8 1,000 บาท นอกจากนี้ผู้แข่งขันทุกท่านจะได้รับประกาศนียบัตรและอุปกรณ์การเล่นหมากรุกจีนฟรี 1 ชุด และค่าพาหนะในการเดินทางมาแข่งขัน (คนละ 500 บาท ยกเว้นผู้ได้รับรางวัลอยู่แล้ว)

ภาพที่ 18 บรรยากาศในการแข่งขันหมากรุกเชียงใหม่ชิงแชมป์ประเทศไทย ปี 2556 ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ที่มา : Fei Jun (กุสุมา) ถ่ายเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2556 ณ อาคารมหาจักรีสิรินธร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายประสิทธิ์ พิณีโสภณพรณ (20 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแข่งขันหมากรุกเชียงใหม่ชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ว่า

“...การแข่งขันครั้งนี้ทางสมาคมได้ร่วมมือกับสถาบันขงจื้อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดขึ้นเพื่อให้เยาวชนที่สนใจหมากรุกจีนได้มีโอกาสร่วมการแข่งขัน ให้ผู้เข้าร่วมการแข่งขันได้รับประสบการณ์ โดยไม่ได้จำกัดเพศ อายุไม่เกิน 24 ปี สำหรับผู้เข้าร่วมการแข่งขันครั้งนี้ ทางสมาคมได้เตรียมอุปกรณ์การเล่นหมากรุกจีนแจกให้ผู้เข้าร่วมแข่งขันใน

ครั้งนี้ ทางสมาคมหวังว่าการแข่งขันครั้งนี้จะทำให้เยาวชนสนใจหมากรุกจีนมากขึ้น ครั้งนี้มีคนเข้าร่วมการแข่งขัน 108 คน ก็ถือว่าเยอะนะ นอกจากคนไทยแล้ว ยังมีนักศึกษาจีนที่มาจากไต้หวันเข้าร่วมด้วย...”

นายบุญเกียรติ ประเสริฐโกศลกุล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการแข่งขันหมากรุกเซี่ยงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้แล้วว่า

“...วันนี้เป็นวันอบรมกฏกติการ่วมกัน การแข่งขันครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมการแข่งขันร้อยละกว่าคนจากหลายโรงเรียนและหลายจังหวัด เพื่อให้เด็กเยาวชนมีโอกาสได้ร่วมการแข่งขัน ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ อันนี้เป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการเล่นหมากรุกจีน ทางสมาคมได้วางแผนการพัฒนาวงการหมากรุกจีนใน 10 ปีข้างหน้า ทางสมาคมจะพยายามจัดการแข่งขันและกิจกรรมต่าง ๆ ...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ทางสมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทย ได้พยายามแก้ไขปัญหาคาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะผู้เล่นกลุ่มเยาวชน จากการจัดการแข่งขันซึ่งได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี ซึ่งให้เห็นแนวโน้มที่ดีของการเผยแพร่หมากรุกจีนสู่กลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรรณ บอกว่าการแข่งขันครั้งนี้มีนักศึกษาจีนที่มาจากไต้หวันเข้าร่วมด้วย ดังนั้น การเล่นหมากรุกจีนอาจเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความเข้าใจของเยาวชนไต้หวันกับเยาวชนจีนแผ่นดินใหญ่ แม้เป็นการเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ ก็ตาม

ภาพที่ 19 โปสเตอร์และถ้วยรางวัลการแข่งขันหมากรุกเซี่ยงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

สมาคมหมากรุกเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทย
ร่วมกับ
สถาบันชงอ้อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จัดการแข่งขันหมากรุกจีน ชิงแชมป์ประเทศไทย ประจำปี 2556
ประเภทเยาวชน อายุไม่เกิน 24 ปี
ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา
ครั้งที่ 1

ระหว่างวันที่ 18-20 ตุลาคม 2556
สถานที่แข่งขัน อาคาร มหจักรสิริธรรม ชั้น 9
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รางวัลที่ 1. 20,000 บาท
รางวัลที่ 2. 10,000 บาท
รางวัลที่ 3. 5,000 บาท
รางวัลที่ 4. 2,500 บาท
รางวัลชมเชยที่ 5-8. 1,000 บาท

ผู้ชนะเลิศทุกคนจะได้รับประกาศนียบัตรและอุปกรณ์การเล่นหมากรุกจีน 1 ชุด
และเงินรางวัลพิเศษอีกทาง ค่าละ 500 บาท ยกเว้นผู้ได้รับชมเชย

คุณสมบัติ อายุไม่เกิน 24 ปี ไม่จำกัด ขบวนการเล่น
เปิดรับสมัครตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2556 ถึง 31 ตุลาคม 2556
อบรมกติกาวันที่ 3 ตุลาคม 2556

สมัครได้ที่
ที่ทำการสมาคม ชั้น 23 อาคารเฉลิมพระเกียรติ ซอย รามคำแหง 24/1 การกีฬาแห่งประเทศไทย
หรือที่ Jewellery Trade Center 919/1 อ.สีลม ซอย 19 บางรัก ชั้น 10
โทรศัพท์ 08-18965039 หรือ 08-43553607 และทางEmail: thaichinesechess1@hotmail.com
http://www.chinesechess.or.th/

ที่มา : <http://www.chinesechess.or.th/th/news-chinese-chess>

ภาพที่ 20 โปสเตอร์ที่ติดในสถาบันการศึกษาและสวนสาธารณะ

ที่มา : Fei Jun (กุสุมา) ถ่ายในวันที่ 11 ตุลาคม 2556 ณ อาคารมหาจักรีศิรินทร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวันที่ 6 ตุลาคม 2556 ณ สวนลุมพินีเกาะลอย

การแข่งขันครั้งนี้เป็นการแข่งขันครั้งแรกที่สมาคมหมากรุกจีน (เซี่ยงฉี) แห่งประเทศไทยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอย่างเป็นทางการ เนื่องจากสถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับมหาวิทยาลัยปักกิ่งในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2550 ตั้งอยู่ ณ อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ นับตั้งแต่ก่อตั้งสถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นต้นมา ผู้บริหารของทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยปักกิ่งสำนักงานอื่นป็นและสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำประเทศไทย ต่างให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนสถาบันฯ เป็นอย่างดี สถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้

ทุ่มเทกำลังอย่างเต็มที่ในการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีน รวมถึงการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทย มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จในการดำเนินงานเป็นที่น่าพอใจ กระทั่งเดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 สถาบันขงจื่อแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับยกย่องให้เป็น “สถาบันขงจื่อดีเด่น” ในการประชุมสถาบันขงจื่อโลกครั้งที่ 3 สามารถพูดได้ว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถือว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาทั้งไทยและจีน ซึ่งสถาบันการศึกษาเป็นช่องทางสำคัญที่สมาคมหมากรุกเซี่ยงฉีแห่งประเทศไทยจะพัฒนาผู้เล่นกลุ่มเยาวชน ดังนั้นความร่วมมือครั้งนี้ย่อมจะมีผลดีต่อการพัฒนาวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง และเป็นการเริ่มต้นใหม่ของวงการหมากรุกจีนในสังคมไทย

นายสุระ สินธุ์สกุล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกาแข่งขันหมากรุกเซี่ยงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าว่า

“...ผมก็สมัครการแข่งขันไปแล้ว แต่ก็ไม่แน่ใจว่าจะได้รับรางวัลหรือเปล่า เพราะว่ามีคนเข้าร่วมเยอะ และมีคนจีนด้วย ต้องสู้ ๆ วันนี้ก็ยังมีคนสมัครอยู่ ตอนที่อยู่เบตงผมเคยเข้าร่วมการแข่งขันแล้ว ผมได้คว้าแชมป์ และถูกเลือกไปแข่งที่ฟิลิปปินส์ จึงมีโอกาสมาทำงานที่กรุงเทพฯ...”

เด็กหญิงกัญญาภัก เหล่านิไล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกา
แข่งขันหมากรุกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งด้วยพระราชทาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าว่า

“...หนูเล่นหมากรุกจีนแค่ 2 เดือน ที่โรงเรียนมีครูสอนเล่น เพื่อ
ฝึกตัวเองหนูก็เลยไปเรียน หนูรู้สึกว่าการเล่นหมากรุกจีนทำให้มีสมาธิมาก
ขึ้น ต่อมาครูบอกว่าปีนี้มีจัดการแข่งขันหมากรุกจีน ก็เลยสมัคร หนูพูด
ภาษาจีนไม่ได้ ตอนแรกตัวหมากจำไม่ได้ แต่เล่นบ่อย ๆ ก็จำได้แล้ว ครั้งนี้
ไม่คิดว่าจะได้รางวัลหรอก เห็นมีคนเข้าร่วมเยอะและพี่เขาเล่นมาตั้งนาน
แล้วหนูแค่ 2 เดือนเท่านั้น แต่ยังไงหนูก็ได้ประสบการณ์อยู่แล้ว...”

เด็กหญิงสุชานาฎ สุตสอน (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการ
แข่งขันหมากรุกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งด้วยพระราชทาน
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าว่า

“...หนูก็ไม่ได้คิดอะไรว่าต้องเข้ารอบสุดท้าย หรือว่าเข้าไปได้ที่
เท่านี้ ๆ แค่อยากรู้ว่าถ้าเทียบกับพี่ ๆ คนอื่นแล้วตัวเองเป็นยังไง...”

นายพงศกร บุญเสริมทวีโชค (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ
การแข่งขันหมากรุกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งด้วย
พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าว่า

“ผมเป็นคนไทยครับ เล่นหมากรุกจีนประมาณ 1 ปีแล้ว ผมเล่น
หมากรุกจีนเพื่อความสนุก ผ่อนคลาย ครั้งนี้เข้าร่วมแข่งขัน เพราะอยากได้
ประสบการณ์ อยากรองแข่งดู...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การจัดการแข่งขันทำให้เด็กเยาวชนมีโอกาส
ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เรียนรู้กฎกติกาการแข่งขันของหมากรุกจีน รับรู้ข้อบกพร่องของตนเอง
ปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ไม่ดี พัฒนาทักษะการเดินหมากรุกจีนของตัวเอง สำหรับบางคนการแข่งขันอาจจะ
เป็นโอกาสที่สามารถเปลี่ยนชีวิตได้

นางสาวประลัดดา จันทร์เสงี่ยม (19 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์
เกี่ยวกับการแข่งขันหมากรุกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งด้วย
พระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าว่า

“...คือ ตอนแรกจะมีคนสอนให้ หนูเลยสมัครไว้ แต่คนสอนไม่ว่าง หนู
เลยเล่นไม่เป็น และไม่ได้ไปแข่งค่ะ ที่จริงหนูเล่นหมากรุกไทยค่ะ เข้าใจว่า
มันจะคล้ายกัน แต่พอเห็นตัวแล้วก็ เจ็บเลย...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การแข่งขันหมากรุกเซียงฉีชิงแชมป์ประเทศ
ไทย ประเภทเยาวชนอายุไม่เกิน 24 ปี ซึ่งด้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม
ราชกุมารี มีการตอบรับจากเยาวชนเป็นอย่างดี แต่เนื่องจากหมากรุกจีนยังไม่เป็นที่แพร่หลาย ครู
ฝึกสอนไม่พอเพียง ทำให้เยาวชนที่สนใจหมากรุกจีนไม่มีโอกาสเรียนรู้วิธีการเล่น คำว่า เจ็บ เป็นศัพท์
แสลงที่คนไทยกำลังนิยมใช้ แปลว่า หงายหลังเลย คือ ยอมแพ้

3.5 แนวโน้มของการพัฒนาหมากรุกจีนในสังคมไทย

การเล่นหมากรุกจีนในสังคมไทยมีมาอย่างน้อย 70-80 ปีมาแล้ว ช่วยฝึกทักษะทางความคิดที่รอบคอบ สร้างสมาธิให้แก่ตัวผู้เล่น ผู้เล่นสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ หมากรุกจีนเป็นกิจกรรมนันทนาการที่นิยมกันสำหรับผู้สูงอายุทั่วไป จากการเล่นหมากรุกจีนพวกเขาได้รับความสนุกสนาน ได้รู้จักเพื่อนใหม่ ๆ ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถสร้างความแข็งแรงของสมองไม่ให้เป็นโรคอัลไซเมอร์ได้ สำหรับคนอีกกลุ่มหนึ่ง หมากรุกจีนเป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่พวกเขาสามารถร่วมการแข่งขันระดับชาติ ช่วยสร้างชื่อเสียงแก่วงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทย แต่ที่ผ่านมานี้เนื่องจากนักหมากรุกจีนเป็นอาชีพที่ไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย ทำให้วงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยไม่ค่อยมีนักกีฬาหมากรุกจีนคนรุ่นใหม่เกิดขึ้นมา ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจากสมาคมหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทย ในข้อมูลฉบับนี้ได้กล่าวถึงผลงานที่สร้างชื่อเสียงระดับนานาชาติ ดังนี้

พ.ศ. 2523 รองแชมป์อันดับ 1 (ทัวร์นาเมนต์สหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่เอเชีย) ประเภททีม ณ ประเทศจีน

- นักกีฬา 1. นายประสิทธิ์ พินิจโสภณพรพรณ
2. นายสงวน เจียรเกรียงไกร
3. นายเหล่าแป๊ะเลี้ยง

พ.ศ. 2525 รองแชมป์อันดับ 1 (ทัวร์นาเมนต์สหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่เอเชีย) ประเภททีม ณ ประเทศฟิลิปปินส์

- นักกีฬา 1. นายประสิทธิ์ พินิจโสภณพรพรณ
2. นายสงวน เจียรเกรียงไกร
3. นายเหล่าแป๊ะเลี้ยง

พ.ศ. 2527 รองแชมป์อันดับ 1 (ทัวร์นาเมนต์สหพันธ์หมากรุกเชียงใหม่เอเชีย) ประเภททีม ณ ประเทศมาเลเซีย

- นักกีฬา 1. นายประสิทธิ์ พินิจโสภณพรพรณ
2. นายสงวน เจียรเกรียงไกร
3. นายเหล่าแป๊ะเลี้ยง

นักกีฬาหมากรุกที่เคยสร้างชื่อเสียงให้กับประเทศไทย

นายสงวน เจียรเกรียงไกร

พ.ศ. 2523-2527 นำทีมนักกีฬาไทยชนะได้ตำแหน่งรองแชมป์อันดับ 1 ประเภททีมติดต่อกันถึง 3 ครั้ง ใน Asian Cup (สหพันธ์เชียงใหม่เอเชีย)

พ.ศ. 2527 ได้ตำแหน่งรองแชมป์อันดับ 4 World Cup (สหพันธ์เชียงใหม่โลก)

พ.ศ. 2529 ได้ตำแหน่งรองแชมป์อันดับ 3 ใน GUINNESS - TOURNAMENT

พ.ศ. 2531 ได้ตำแหน่งรองแชมป์อันดับ 1 ใน (เหรียญเงิน) ใน World Cup (สหพันธ์เชียงใหม่โลก)

นายสงวน เจียรเกรียงไกร เป็นนักกีฬาหมากรุกเชียงใหม่ ที่ได้แชมป์ประเทศไทยเมื่ออายุ 20 ปี จัดอันดับเป็นถึง Grand-Master (เติกซิปใต้ชื่อ) เทียบเท่าปรมาจารย์เอี้ยกั้วลิว (ปรมาจารย์หมากรุกเชียงใหม่โลก) ปัจจุบันท่านได้เสียชีวิตแล้ว ในวันที่ 4 สิงหาคม 2547

จากข้อมูลสามารถเห็นอย่างชัดเจนว่า นักกีฬาหมากรุกจีนที่สร้างชื่อเสียงระดับนานาชาติระหว่าง พ.ศ. 2523-2531 เป็นนักกีฬากลุ่มเดียวกัน และนักกีฬาหมากรุกจีนบางท่านก็เสียชีวิตไปแล้ว จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารสมาคมหมากรุกจีน (เซียงฉี) แห่งประเทศไทยหลายท่าน ทำให้รู้ว่าปัญหาที่น่าเป็นห่วงที่สุดในวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยในตอนนี้ คือ การขาดแคลนบุคลากรและเงินทุน ดังที่

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาของวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทย ได้เล่าว่า

“...วงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยเสื่อมถอยประมาณ 20 กว่าปีแล้ว ขาดนักกีฬาหมากรุกคนรุ่นใหม่ เมื่อก่อนหมากรุกจีนของไทยมีชื่อเสียงมาก มีนักกีฬาหมากรุกที่มีความสามารถเยอะมาก ไปเข้าแข่งขันระดับนานาชาติสามารถได้ที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 ช่วง ค.ศ. 1980-1990 เป็นยุคทองของหมากรุกจีน ใน ค.ศ. 1990 ทางสมาคมฯ ก็ได้จัดการแข่งขันระดับนานาชาติ หลังจากนั้นวงการหมากรุกจีนก็เสื่อมถอยเรื่อย ๆ เพราะว่านักกีฬาหมากรุกคนรุ่นเก่าเสียชีวิตไปหลายคนและนักกีฬารุ่นใหม่มีน้อยมาก...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การขาดแคลนบุคลากรและเงินทุนทำให้วงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยเสื่อมถอยมา 20 กว่าปี หลัง พ.ศ. 2534 เนื่องจากสังคมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิถีชีวิตแบบทุนนิยมทำให้ค่านิยมของคนในสังคมเปลี่ยนไปมาก เกิดวิกฤตทางวัฒนธรรมในหมู่วัยรุ่นจำนวนมากที่มองว่าวัฒนธรรมเก่า ๆ เป็นสิ่งที่ล้าสมัย ปฏิบัติหรือทำตามแล้วน่าอาย แต่กลับให้ความสำคัญแก่วัฒนธรรมของต่างประเทศที่มาตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นดารา ละครโทรทัศน์ การ์ตูน เกมส์ เครื่องดนตรีต่าง ๆ ค่านิยมเช่นนี้ทำให้วัยรุ่นไม่สนใจเรื่องหมากรุกจีน นี่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้วงการหมากรุกจีนเสื่อมถอย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เล่นหมากรุกจีนส่วนใหญ่ไม่คิดว่าจะสืบทอดแก่ลูกหลานตัวเอง เพราะว่าไม่มีใครสนใจ ถ้ามีเวลาว่างพวกเขา มักจะเลือกเล่นคอมพิวเตอร์ ฟังเพลง ดูภาพยนตร์ เป็นต้น ไม่มีใครมานั่งเล่นหมากรุกจีนเหมือนสมัยก่อน ตอนนี้สมาคมหมากรุกจีน (เซียงฉี) แห่งประเทศไทยพยายามหาทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาลำนี้

เมื่อก่อนเนื่องจากเป็นองค์การจัดตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลกำไร ทำให้สมาคมไม่มีงบประมาณจำนวนมากใช้ในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมต่าง ๆ ถ้ามีการจัดการแข่งขันและกิจกรรมทางสมาคมต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เช่น ค่าใช้จ่ายสิ่งอำนวยความสะดวก เงินรางวัล ค่าจ้างพนักงาน เป็นต้น ดังที่

นายบุญเกียรติ ประเสริฐโกศลกุล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องทางสมาคมหมากรุกจีน (เซียงฉี) แห่งประเทศไทยจัดกิจกรรมและการแข่งขันต่าง ๆ ได้เล่าว่า

“...พ.ศ. 2547 เคยจัดการแข่งขันประเภทเยาวชน แต่ตอนนั้นยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากการกีฬา เราต้องจัดการเอง ไม่เกี่ยวกับรัฐบาล เมื่อมีการจัดการแข่งขันหมากรุกจีนทางสมาคม ก็เรียนขอความอนุเคราะห์ที่ไปยังมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ขอใช้พื้นที่ในการจัดแข่งขัน...”

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดแข่งขันหมากรุกจีน ได้เล่าว่า

“...สมาคมเป็นองค์การไม่หวังผลกำไร รายได้ทั้งหมดมาจากการบริจาคของสมาชิก เลยไม่สามารถจัดการแข่งขันทุกปี ล่าสุดคือ การแข่งขันหมากรุกจีนชิงแชมป์ประเทศไทยซึ่งถ้วยรางวัลพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พร้อมเงินรางวัลรวม 2 แสนบาท แข่งขันในวันที่ 12-16 ธันวาคม 2555 ปีนี้มีการวางแผนจะการแข่งขันในเดือนกรกฎาคม แต่ตอนนี้ยังไม่แน่ใจว่าจะจัดหรือไม่...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ก่อนที่ได้รับสนับสนุนจากรัฐบาลทางสมาคมฯ เป็นองค์การเอกชน ทุกสิ่งทุกอย่างต้องพึ่งตัวเอง ทั้งงบประมาณ และพื้นที่การจัดการแข่งขัน ไม่มีรายได้ทำให้สมาคมไม่สามารถจัดการแข่งขันทุกปี บางทีมีการวางแผนไว้ แต่ก็ต้องดูงบประมาณ และการยืมพื้นที่จัดงาน จึงจะรู้ว่าจัดได้จริง ๆ

วันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 หมากรุกจีนได้รับการส่งเสริมจากการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ได้ให้การสนับสนุนในหลาย ๆ ด้าน สิ่งที่สำคัญคือ ทำให้หมากรุกจีนเป็นที่รู้จักกันมากขึ้น โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาเห็นว่าหมากรุกจีนเป็นกีฬาที่รัฐบาลยอมรับและให้ความสนับสนุน จึงสนใจจัดหมากรุกจีนเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่เยาวชนไทย การสนับสนุนจากรัฐบาลทำให้การพัฒนาของวงการหมากรุกจีนไปอย่างรวดเร็ว ปีนี้เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของวงการหมากรุกจีน (เชียงใหม่) แห่งประเทศไทย ทางสมาคมได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนไทยได้รู้จักหมากรุกจีนมากขึ้น ดังที่

นายประสิทธิ์ พิณใจโสภณพรณ (30 เมษายน 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อพัฒนาของวงการหมากรุกจีนของประเทศไทย ได้เล่าว่า

“...ตอนนี้ทางสมาคมพยายามไปเผยแพร่ที่ชมรมต่าง ๆ โรงเรียนและมหาวิทยาลัยเพื่อมีกอบรมนักกีฬารุ่นใหม่ เพราะว่าหมากรุกจีนก็ถือว่าเป็นแก่นสารของวัฒนธรรมจีน ปีนี้เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทย ปีนี้ประมาณเดือนกรกฎาคม จะมีการแข่งขันประเภทเยาวชน รายละเอียดต่างๆ จะประกาศในหนังสือพิมพ์ภาษาจีน ทางอินเทอร์เน็ตตอนนี้ยังไม่มี...”

นายบุญเกียรติ ประเสริฐโกศลกุล (6 ตุลาคม 2556 : สัมภาษณ์) ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องการสนับสนุนจากการกีฬาแห่งประเทศไทย ได้เล่าว่า

“...ได้รับการสนับสนุนด้านการเงินส่งเสริมกิจกรรม หลังจากได้รับการสนับสนุน ทางสมาคมก็ไปเผยแพร่หมากรุกจีนที่โรงเรียนสวนกุหลาบ มีนักเรียนเข้าร่วมทำหกลิบคน เริ่มตั้งแต่ปีที่แล้ว ปี 2555 ก็เริ่มไปเผยแพร่ เพราะว่าเราได้รับเงินจากภาครัฐก็ต้องไปเผยแพร่...”

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน ขณะเดียวกันทางสมาคมก็ทำให้ทุ่มเทพัฒนาวงการหมากรุกจีนแห่งประเทศไทยให้รุ่งเรืองยิ่งขึ้น เพื่อให้คัดเลือกนักกีฬารุ่นเยาวชนให้มากขึ้น

พ.ศ. 2556 สมาคมหมากรุ๊กจิ้น (เซียงฉี) แห่งประเทศไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์สมาคมหมากรุ๊กเซียงฉีแห่งประเทศไทยสำหรับ 10 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2557-2561) อย่างเป็นทางการ โดยตามนโยบายของฝ่ายพัฒนากีฬาเป็นเลิศ การกีฬาแห่งประเทศไทย ประจำปี 2556 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหมากรุ๊กจิ้น (เซียงฉี) ของประเทศไทยสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล และส่งเสริมทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก องค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและมีทิศทางเดียวกันในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ และสถานการณ์การกีฬาของชาติและบริบทของโลก ต่อไปนี้เป็นข้อมูลส่วนหนึ่งจากหนังสือแผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ. 2557-2561) ฉบับชั่วคราวของสมาคมหมากรุ๊กจิ้น (เซียงฉี) แห่งประเทศไทย เนื่องจากทางสมาคมต้องการแสดงเอกลักษณ์จีนและให้ประชาชนไทยให้คุ้นเคยกับคำว่า “เซียงฉี” จึงใช้คำ “เซียงฉี” มาแทน “หมากรุ๊กจิ้น” ซึ่ง “เซียงฉี” เป็นคำทับศัพท์จากภาษาจีนกลาง แผนยุทธศาสตร์สมาคมหมากรุ๊กเซียงฉีแห่งประเทศไทย 10 ปี (พ.ศ. 2557-2561)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สมาคมหมากรุ๊กจิ้นกำหนดไว้

1. พัฒนานักกีฬาและบุคลากรกีฬาเป็นเลิศ
2. มีการเพิ่มจำนวนผู้เล่นกีฬาหมากรุ๊กเซียงฉีแพร่หลายทุกภูมิภาค
3. จัดการแข่งขันให้มีมาตรฐานในระดับประเทศและระดับนานาชาติ

เป้าประสงค์

1. นักกีฬาและบุคลากรหมากรุ๊กเซียงฉีของประเทศไทย ประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. สังคมมีความเข้มแข็ง เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย เติบโตจากท้องถิ่น ก้าวสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติด้วยมาตรฐานสากล
3. กีฬาหมากรุ๊กเซียงฉีสร้างคุณค่าแก่สังคม เพิ่มทักษะทางปัญญา พัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น
4. สมาคมกีฬามีมาตรฐานเทียบเท่าองค์กรกีฬาเป็นเลิศในระดับสากล

จากประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ที่สมาคมฯ กำหนดไว้แสดงให้เห็นว่าทางสมาคมไม่เพียงมองแต่ด้านใดด้านหนึ่ง ได้มองเห็นด้านบุคลากร การเผยแพร่ไปยังทุกภาคทุกถิ่นและกิจกรรมการส่งเสริมต่าง ๆ มีเป้าประสงค์อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับปัญหาที่วงการหมากรุ๊กจิ้นแห่งประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ เช่น การเผยแพร่ไม่เพียงพอ ขาดแคลนผู้เล่นกลุ่มเยาวชน เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาปัญหาหลาย ทางสมาคมได้ตั้งกลยุทธ์ไว้ ดังนี้

ตารางที่ 1 กลยุทธ์การบริหารงานของสมาคมฯ

พันธกิจ	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ผลผลิต
1. ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนากีฬาหมากรุ๊กเซียงฉีของประเทศไทยให้มีความเป็นเลิศสู่ระดับนานาชาติ	1. การพัฒนาศักยภาพของนักกีฬาสู่ระดับอาเซียน	1. กีฬาหมากรุ๊กเซียงฉีของประเทศไทยประสบความสำเร็จในการแข่งขันในระดับนานาชาติ	1. กีฬาหมากรุ๊กเซียงฉีเป็นที่รู้จักแพร่หลายในวงกว้างและให้มีนักกีฬาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 กลยุทธ์การบริหารงานของสมาคมฯ (ต่อ)

พันธกิจ	ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ผลผลิต
2. ส่งเสริมสนับสนุนองค์กรภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ชมรมและประชาชนทั่วไปให้มีความสนใจและเข้ามาเล่นกีฬาหมากรูกเชียงฉีมากขึ้น	2. การสร้างสังคมกีฬาหมากรูกเชียงฉี เข้มแข็งและเกิดคุณค่าแก่สังคม	2. สังคมกีฬาหมากรูกเชียงฉีเข้มแข็งและเกิดคุณค่าแก่สังคม	2. ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และมีการเพิ่มชมรมและประชาชนทั่วไปให้มีความสนใจและเข้ามาเล่นกีฬาหมากรูกเชียงฉีมากขึ้น
3. ส่งเสริมและนำกีฬาหมากรูกเชียงฉีร่วมพัฒนาและสร้างคุณค่าแก่สังคมและให้เตรียมพร้อมสมาชิกให้มีมาตรฐานในระดับสากล	3. การพัฒนาการบริหารสู่สากล	3. สมาคมหมากรูกเชียงฉีได้รับการยอมรับจากสังคมกีฬาหมากรูกเชียงฉีนานาชาติ	3. สมาคมหมากรูกเชียงฉีได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ

ในส่วนของภูมิภาคต้องมีการดำเนินงานเพิ่มประชากรเล่นหมากรูกเชียงฉี โดยแจกอุปกรณ์การเรียนการสอนคู่มือภาษาไทย ส่งครูผู้ฝึกสอน จัดกิจกรรม รวบรวมผู้เล่นที่ยังกระจายให้รวมกลุ่มตั้งเป็นชมรม สโมสร ขึ้นโดยการสนับสนุนจากสมาคม

แผนงาน

1. ผลักดันให้กีฬาหมากรูกเชียงฉีให้เข้าสู่การแข่งขันของกีฬาระดับมหาวิทยาลัย
2. ส่งนักกีฬาเยาวชนเข้าร่วมการแข่งขันในระดับนานาชาติ
3. จัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ ประชากร ที่เล่นหมากรูกเชียงฉี ในแต่ละจังหวัดมารวมกลุ่มเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
4. เพิ่มองค์กรเพื่อขยายและเผยแพร่กีฬาหมากรูกเชียงฉี

จากการวิจัยครั้งนี้เห็นว่า แผนงานนี้สอดคล้องกับสถานการณ์ของวงการหมากรูกจีนในปัจจุบัน และมีความเป็นไปได้สูง เพราะผู้รับผิดชอบมีความเข้าใจในการดำเนินงานอย่างสูง อีกทั้ง พ.ศ. 2555-2556 ทางสมาคมมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นหมากรูกจีนต่าง ๆ เช่น ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาชั้นนำในไทยจัดการแข่งขันประเภทเยาวชน การเผยแพร่หมากรูกจีนตามชุมชน โรงเรียน ประกาศข่าวสารและรับสมัครการแข่งขันผ่านอินเทอร์เน็ต แจกชุดหมากรูกจีนฟรีตามชุมชนต่าง ๆ และเปิดการอบรมหมากรูกจีน เป็นต้น ทุกกิจกรรมที่สมาคมทำไปได้รับความร่วมมือจากสถานศึกษาและได้รับการตอบรับที่ดีจากประชาชนไทย และทำให้มีคนรู้จักหมากรูกจีนมากขึ้น สรุปแนวโน้มในการพัฒนากีฬาหมากรูกเชียงฉี ตั้งแต่ 2557-2561

เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2554 นายกรัฐมนตรี ได้แถลงในชื่อ "การพัฒนากีฬา" ซึ่งอยู่ในหัวข้อนโยบายเศรษฐกิจ นโยบายปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ ภาคการท่องเที่ยวการบริการและการกีฬา คือ

1. ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกีฬาระดับภูมิภาคและของโลก จัดให้มีการแข่งขันกีฬาและกีฬาคอนฟิเดอเรชันระดับโลกที่สำคัญ ๆ ตลอดจนการประชุมเกี่ยวกับกีฬาระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเป็น "ทีมไทยแลนด์"

2. จัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาให้เพียงพอ โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สนามกีฬา วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และจัดให้มีผู้ฝึกสอน และอาสาสมัครการกีฬาประจำศูนย์และสนามกีฬา รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและการบริจาคเพื่อพัฒนาการกีฬาด้วยมาตรการจูงใจที่เหมาะสม เช่น มาตรการภาษี มาตรการส่งเสริมการลงทุน และมาตรการการเงิน ภายใต้ความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

3. จัดให้มีทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถและมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้มีความสามารถสูงด้านกีฬาในระดับนานาชาติ ให้สามารถพัฒนาเป็นนักกีฬาทีมชาติที่สร้างชื่อเสียงและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของประเทศ รวมทั้งปรับบทบาทของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติให้สนับสนุนภารกิจการพัฒนาเด็กกีฬาตั้งแต่เด็กและเยาวชน

4. พัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศด้วยการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬามาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง เพื่อพัฒนากีฬาที่มีศักยภาพไปสู่กีฬาอาชีพ พร้อมไปกับการพัฒนาผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินให้ได้มาตรฐานสากล ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้พิการเข้าถึงการกีฬาและการแข่งขันกีฬาในทุกระดับ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬาที่มีความสามารถในนามทีมชาติไทย ในการแข่งขันกีฬาและมหกรรมกีฬาต่าง ๆ

นโยบายการพัฒนากีฬานี้เป็นกรอบแนวคิดการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของสมาคมหมากรุกลงชิงแห่งประเทศไทย ทางสมาคมได้นำนโยบายด้านกีฬาของรัฐบาล แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ แผนพัฒนายุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทยมาเป็นแนวทางกำหนดทิศทางการพัฒนาวงการหมากรุกลงชิงตามที่ภาครัฐมีความประสงค์จะส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกีฬาระดับภูมิภาคและของโลก ซึ่งหมากรุกลงชิงเป็นกีฬาที่มีศักยภาพมาก ดังจะกล่าวละเอียดในบทที่ 4 ถึง พ.ศ. 2556 ทั่วโลกมีองค์การหมากรุกลงชิงระหว่างประเทศทั้งหมด 23 องค์การ มีหลายประเทศร่วมการก่อตั้งสหพันธ์หมากรุกลงชิงเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย พม่า กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ บรูไน ออสเตรเลีย อินเดีย เป็นต้น ปีนี้ยังมีการจัดแข่งขันหมากรุกลงชิงที่ประเทศออสเตรเลียครั้งแรกในระหว่างวันที่ 21-27 กันยายน 2556 ซึ่งสมาคมหมากรุกลงชิงแห่งประเทศไทยได้ส่งนักกีฬาไปร่วมการแข่งขัน นโยบายการพัฒนากีฬาของภาครัฐยังช่วยแก้ไขอุปสรรคบางอย่างที่ทำให้วงการหมากรุกลงชิง (ชิงชิง) แห่งประเทศไทยเสื่อมถอย เช่น เมื่อก่อนนักกีฬาหมากรุกลงชิงไม่มีรายได้หรือรายได้น้อย ขาดนักกีฬาหมากรุกลงชิงประเภทเยาวชน เป็นต้น

จุดยืนทางยุทธศาสตร์ของสมาคมหมากรุกลงชิงชิงแห่งประเทศไทย ดังนี้

1. เพิ่มประชากรกีฬาหมากรุกลงชิงให้มากพอต่อการสร้างเป็นที่นิยมของสังคมและพัฒนากีฬาให้เป็นที่นิยมของสังคมและพัฒนากีฬาให้เป็นเลิศ

2. บูรณาการและส่งเสริมกีฬาหมากรุ๊กจีนให้เข้มแข็ง เพื่อต่อยอดให้เป็นเลิศในระดับอาเซียน
 3. ส่งเสริมกีฬาหมากรุ๊กจีนให้แก่เยาวชนและผู้สูงอายุ เพราะเป็นกีฬาที่ฝึกสมองและเพิ่มช่วงวัยทักษะในทางปัญญา สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
 4. จัดสวัสดิการให้กับนักกีฬา ที่สร้างชื่อเสียงให้กับสมาคมและประเทศชาติ
 5. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมการแข่งขันหมากรุ๊กจีนตามชมรม และสถาบันต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้กีฬาเป็นที่นิยมและแพร่หลายในสังคมมากขึ้น
 6. พัฒนามาตรฐานจัดการแข่งขันในประเทศไทยให้เป็นที่นิยมรับในระดับสากล
- เนื้อหาส่วนหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ (2557-2561) ฉบับชั่วคราวของสมาคมหมากรุ๊กเชียงใหม่แห่งประเทศไทย ดังนี้

ตารางที่ 2 เป้าประสงค์ที่ 1 กีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ของประเทศไทยประสบความสำเร็จในระดับนานาชาติ

KPI	TARGET				
	2557	2558	2559	2560	2561
จำนวนเหรียญจากการแข่งขัน	-	-	-	-	-
-รายการสหพันธ์เชียงใหม่เอเชีย	เข้าร่วมสุดท้าย	1ใน3	1ใน3	1ใน3	เหรียญทอง
-รายการสหพันธ์เชียงใหม่โลก	-	เข้าร่วมรอง	-	-	-

ตารางที่ 3 เป้าประสงค์ที่ 2 สังคมกีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่เข้มแข็งและเกิดคุณค่าแก่สังคม

KPI	TARGET				
	2557	2558	2559	2560	2561
จำนวนชมรมสมาชิกหมากรุ๊กเชียงใหม่ทั่วประเทศมีกิจกรรมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	90	150	200	250	300

เป้าประสงค์ที่ 3 เข้าถึงและได้รับรู้ข่าวสารทำให้เชื่อมั่นในกีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ของชาติ การบริการและจัดสร้างศูนย์กลางที่สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารให้เยาวชน/ประชาชนได้ถูกต้องและเข้าใจ โดยเร่งสร้างเครือข่ายกีฬาทั่วทุกภูมิภาค เพื่อให้คนสนใจเข้าถึงต่อการศึกษา รวมถึงการฝึกซ้อมกีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ ทำให้สมาคมพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า 5 ปีข้างหน้าสมาคมหมากรุ๊กเชียงใหม่มีการกำหนดเป้าประสงค์ไว้อย่างชัดเจนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ซึ่งมีเป้าประสงค์หลัก คือ สร้างผลการแข่งขันระดับนานาชาติ จัดตั้งชมรมหมากรุ๊กจีน (เชียงใหม่) และเผยแพร่ข่าวสารหมากรุ๊กจีน (เชียงใหม่) ไปสู่ทุกภูมิภาค ทางสมาคมฯ มีการวางแผนในการดำเนินงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาว การดำเนินการอย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่กระหายในความสำเร็จและผลประโยชน์เฉพาะหน้า เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของวงการหมากรุ๊กจีนของประเทศไทย

แผนปฏิบัติการเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนากีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่สู่ความเป็นเลิศ

เป้าประสงค์ : ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการกีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ในระดับนานาชาติ

แผนงาน : รพัฒนากีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ในระดับนานาชาติ

โครงการที่ 1 : การจัดการแข่งขันชิงแชมป์ประเทศไทย

ตารางที่ 4 แผนปฏิบัติการโครงการที่ 1 ในการบริหารงานของสมาคมฯ

กิจกรรมหลัก	แนวทางการดำเนินงานโครงการ	เป้าหมาย ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (5ปี)	ระยะเวลาดำเนินงาน/งบประมาณ				
					57	58	59	60	61
พัฒนากีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่สู่ความเป็นเลิศ	1.เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน	1.การแข่งขันเป็นไปตามกติกาสากล 2.ระดับความสำเร็จ	นายกสมาคมฯ	2,500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนากีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่อย่างแพร่หลายทั่วทั้งภูมิภาคในประเทศไทย

เป้าประสงค์ : ประเทศไทยประสบความสำเร็จทางการกีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ ในระดับนานาชาติ

แผนงาน : การพัฒนากีฬาหมากรุ๊กเชียงใหม่ในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

โครงการที่ 2 : การจัดการแข่งขันชิงแชมป์ประเทศไทย

ตารางที่ 5 แผนปฏิบัติการโครงการที่ 2 ในการบริหารงานของสมาคมฯ

กิจกรรมหลัก	แนวทางการดำเนินงานโครงการ	เป้าหมาย ผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (5ปี)	ระยะเวลาดำเนินงาน/งบประมาณ				
					57	58	59	60	61
ส่งเสริมและสนับสนุนการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันใน ระดับประเทศ	จัดการแข่งขันระดับชุมชน และเยาวชนและบุคคลทั่วไป	จำนวนผู้เข้าร่วมการแข่งขัน	นายกสมาคมฯ	1,500,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การบริหารจัดการนักกีฬาและบุคลากรทางการกีฬา เพื่อความเป็นเลิศของชาติ

เป้าประสงค์ : นักกีฬาและบุคลากรหมากrukเชียงใหม่ มีขีดความสามารถในระดับสากล

แผนงาน : การพัฒนากีฬาหมากrukเชียงใหม่ในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

โครงการที่ 3 : การคัดเลือกนักกีฬาหมากrukเชียงใหม่และจัดระดับนักกีฬา

ตารางที่ 6 แผนปฏิบัติการโครงการที่ 3 ในการบริหารงานของสมาคมฯ

กิจกรรมหลัก	แนวทางการดำเนินงานโครงการ	เป้าหมายผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (5ปี)	ระยะเวลาดำเนินงาน/งบประมาณ				
					57	58	59	60	61
จัดการแข่งขันเริ่มสรรหา และคัดเลือกเยาวชนเข้าส่งโครงการคัดเลือกนักกีฬา	1.ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับคัดเลือกนักกีฬาเยาวชนจากสถาบันการศึกษาและสโมสรสมาชิก	มีเยาวชนที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ทดสอบของสมาคมฯ	นายกสมาคมฯ	1,000,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การบริหารจัดการนักกีฬาและบุคลากรทางการกีฬา เพื่อความเป็นเลิศของชาติ

เป้าประสงค์ : นักกีฬาและบุคลากรหมากrukเชียงใหม่ มีขีดความสามารถในระดับสากล มีความมั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

แผนงาน : การพัฒนากีฬาหมากrukเชียงใหม่ในระดับชาติ และระดับนานาชาติ

โครงการที่ 4 : จัดทำทะเบียนสมาชิกชมรม และบุคลากร

ตารางที่ 7 แผนปฏิบัติการโครงการที่ 4 ในการบริหารงานของสมาคมฯ

กิจกรรมหลัก	แนวทางการดำเนินงานโครงการ	เป้าหมายผลผลิต/ตัวชี้วัด	ผู้รับผิดชอบ	งบประมาณ (5ปี)	ระยะเวลาดำเนินงาน/งบประมาณ				
					57	58	59	60	61
จัดทำทะเบียนสมาชิกชมรมและบุคลากร	1.จัดทำทะเบียนในสมัครสมาชิก 2.เปิดรับสมัคร 3.แบ่งกลุ่มสมาชิก 4.สิทธิประโยชน์	ร้อยละของบุคลากรกีฬาหมากrukเชียงใหม่ได้ขึ้นทะเบียนรับสิทธิจากสมาคมมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น	นายกสมาคมฯ	500,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000

ในอีก 5 ปีข้างหน้าสมาคมหมากrukเชียงใหม่แห่งประเทศไทยมีการวางแผนใช้งบประมาณ 2,500,000 บาทจัดการแข่งขันชิงแชมป์ประเทศไทย การแข่งขันแบ่งเป็นสองประเภท ระดับสากล และระดับความสำเร็จ เพื่อสร้างชื่อเสียงวงการหมากrukจีนแห่งประเทศไทยและสู่ความเป็นเลิศในระดับนานาชาติ ใช้งบประมาณ 1,500,000 บาทจัดการแข่งขันระดับเยาวชน ส่วนระดับเยาวชนและ

บุคคลทั่วไปจัดขึ้นเพื่อปลูกฝังพลังใหม่ จะใช้งบประมาณ 1,000,000 บาทประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดเลือกนักกีฬาเยาวชนจากสถาบันการศึกษาและสโมสรสมาชิก เพื่อคัดเลือกนักกีฬามากรุกและฝึกอบรมนักหมากลุกที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ทดสอบของสมาคมฯ ใช้งบประมาณ 500,000 บาทขยายสมาชิกของสมาคมฯ และเป็นสวัสดิการแก่นักหมากลุกที่มีความสามารถในระดับสากล เฉลี่ยแล้วปีละต้องใช้งบประมาณ 1,100,000 บาทในพัฒนางานหมากลุกจีน ซึ่งงบประมาณนี้อาจมาจากภาครัฐและผู้ประกอบการชาวไทยเชื้อสายจีน

อย่างไรก็ตาม การเล่นหมากลุกจีนมีความเป็นมาและมีแนวโน้มที่ดี จากการสนับสนุนทางภาครัฐ ซึ่งหมายความว่าหมากลุกจีนเป็นกีฬาที่ได้รับการยอมรับจากรัฐบาลไทย ตามนโยบายทางภาครัฐจะจัดให้มีทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถและมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้มีความสามารถสูงด้านกีฬาในระดับนานาชาติ นโยบายนี้อาจจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจแก่นักกีฬามากลุกจีนที่มีความสามารถในระดับนานาชาติ ส่วนการวางแผนส่งเสริมหมากลุกจีนใน 10 ปีข้างหน้าของสมาคมฯ จะช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้วงการหมากลุกจีนแห่งประเทศไทยเสื่อมถอย อีกทั้งประเทศจีนมีอิทธิพลในภูมิภาคมากขึ้น ประชาชนไทยเริ่มให้ความสำคัญกับประเทศจีนในหลาย ๆ ด้าน เชื่อได้ว่าวงการหมากลุกจีน แห่งประเทศไทยน่าจะมีการพัฒนาอย่างดีในอนาคต